Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 304 | Łódź, Czwartek 31 grudnia 1931 r. | נייגטער יאהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג, כ״א טבת תרצ״ב | № 304

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

אריינפיהר-פערבאט קיין פוילען

אלץ, וואס מען קאן אויסארבייטען אין לאנד, וועט מען נישט טארן אריינפיהרען

וואַרשאַ, 30. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט).

צו דער פעראָרדנונג, פון „דזשענניק אוסטאַוו“, וואָס ווערט חל דעם 1־טען יאַנואַר 1932, לויט וועלכען עס ווערט פערבאָטען אַריינצופיהרען קיין פוילען אַלץ, וואָס מען קאָן אויסאַרבייטען אין לאַנד, איז צוגעגעבען אַ רשימה פון וועלכע מען זעהט אַרויס, אַז ס'איז פערוועהרט אַריינצופיהרען ערנעהרונגס־פראָדוקטען ווי מעהל, קאַשע, גרינצייג, פרוכטען, צוקער־וואַרג, הייוועו, רייז, אַרבעס, האָניג, אַראַק; רום, קאָניאַק, פאָרטער, פיש, ביער, קראָכמאַל קאַוויאַר., רויה־לעדער, אַלע סאָרטען שיכוואַרג, גלאָזוואַרג, געפעס, קאַלאָשען, לעדערנע הענטשקעס, און אַלע אַרט לעדערנע גאַלאַנטעריע־אויסאַרבייטונגען. טעפּ, שפּיגלען, שייבען, קויטשוק־שיך, אַלומיניום קופער, ניקעל, בראָנז, דראָטען, שלעסער, מעסערס לאַנדווירטשאַפטליכע מאַשינען, האַנדווערקעריי־מכשירים, ראַדיאָ־אַפּאַראַטען אויך טיילען, ניי־מאַשינען, עלעקטרישע מאַשינען, מעטאַלענע אויסאַרבייטונגען, ראָוועדען, פאַפּיר ,טעקסטיר, פאַפּיר־אויסאַרבייטונגען, גאַרן, וואָל, ביינוועל, וועש, קאָנפעקציע. באַגוועלנע און וואָלענע אויסאַרבייטונגען. דאַמען־קאַפּעלושען, שירעמס, קנעפ, ספינקעס, שרייב־מאַטעריאַלען א.ד.גל.

פערפלייצונגען אין לובלין

לובלין, 30 (טעלעפאָניש) אין לובלין האָט אויסגעגאסען דער טייך ביסטזשיץ און ארום לובלין דער טייך וויעפש. די נידריגע טיילען פון לובלין זענען פערפלייצט.

דיסטריקט-קאמיסארען אין ארץ-ישראל

בעקומען ריכטער-קאמפעטענצען

ירושלים, 30 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) אין אָפיציעלען אָרגאַן פון דער ארץ - ישראל-רעגירונג איז פערעפענטליכט געוואָרען א דראסטיש געזעץ, וואָס גיט די דיסטריקט־קאָמיסארען ריכטער־קאָמפעטענצען אין דער פראגע פון באָדען־געזעץ. אין א סכסוך, וואָס איז עלול צו שטערען די רוה, איז דער דיסטריקט־קאמיסאר בעפולמעכטיגט אַרויסצורופען די שטרייטענדע צדדים, אויסהערען עדות, אַרויסטראָגען א פסק־דין. אויב עס טרעפט א פאל. אַז אין משך פון 2 חדשים איז איינער פון די צדדים בעזייטיגט געוואָרען מיט געוואַלד, האָט דער דיסטריקט־קאָמיסאר די רעכט צוריקצוגעבען דעם באָדען אין בעזיץ פון'ם בע'עולה'טען צד.

בערויבט אין א צוג

וואַרשאַ, 30 (טעלעפאָניש) נעכטען האלב 10 אווענד האָט מען בערויבט דעם דירעקטאָר פון שרודבאריוב, בעת ער איז געפאָהרען אין צוג און געזעסען אין 2 קלאַס.

ביי דער סטאַציע ראַדאָשטש זענען אריינגעקומען אין קופע 2 פערזאָן, וועלכע האָבען ביים דירעקטאָר צוגערויבט זיין פעקל און די טעקע מיט געלד.

די רויבער זענען ענטלאָפען און נישט קיין קענדיג. וואָס מען האָט אפגעשטעלט דעם צוג, האָט מען די רויבער נישט געכאַפּט.

דער גאנצער וואטיקאן בעדראהט

רוים, 30 (ספ. טעל.) נעכטען 3 בייטאָג האָט מען בעמערקט אין דער וואַטיקאַנער ביבליאָטעק, אַז עס דראָהט איינצופאַלען 3 פיליארען.

מען האט באלד אַלאַרמירט אַרבייטער מיט אַ טעכנישע קאָמיסיע, וועלכע האָבען פעסטגעשטעלט, אַז אויך די אַנדערע פיליאַרען קאָנען איינפאַלען.

א גאַנצע נאַכט האָט געוויערט די אַרבייט ביים פערפעסטיגען די פיליארען. זייטיגע מענשען לאָזט מען נישט צו.

אויך אין אנדערע אָפּטיילונגען פון וואַטיקאַן האָט מען בעמערקט דראָהענדע קאַטאַסטראָפעס. עס זענען אַרויסגערופען געוואָרען אינזשעניערען, וועלכע בעראַטען זיך ווי אַזוי אויסצומיידען די בוי־קאַ־אַסטראָפע.

מען האָט אויך בעמערקט, אַז די מאָשין פון דער עלעקטראָווניע, וואָס מע׳ האָט ערשט נישט לאַנג מאָנטירט, זענען אויך בעדראָהט זיך צו וואַקלען, וואָס עס קאָן דערפיהרען צו א גרויסע קאַטאַסטראָפע.

פרוי מערי וואָלעי

וועט געהערען צו דער אמעריקאנער דעלעגאציע אויף דער ענטוואפנונגס-קאנפערענץ

מארשאל פילסודסקי, פרעמיער פריסטאר און מין. זאלעסקי

קאנפערירען וועגען נישט-אנגרייפס-אפמאך מיט די סאוויעטען

וואַרשאָ, 30. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט).

נעכטען נאָכמיטאָג איז צוריקגעקומען קיין וואַרשאָ דער פרעמיער פריסטאָר און האָט איבערגענומען זיין אַמט.

באַלד נאָכדעם איז דער פרעמיער אַוועק אין בעלוועדער וואו ער האָט אָפּגעהאַלטען אַ לענגערע בעראַטונג מיט'ן מאַרש. פילסודסקי.

שפעטער האָט מאַרש. פילסודסקי קאָנפערירט מיט'ן אויסערן־מיניסטער זאַלעסקי און וויצע־אויסערן־מיניסטער בעק און אויך מיט'ן פוילישען אמבאַסאַדאָר אין מאַסקווע פאַטעק.

נאָכדעם האָבען די אַלע אויסגערעכנטע אָפּגעהאַלטען אַ געמיינזאַמע בעראַטונג.

חגם מען האָט נישט אַרויסגעגעבען קיין אָפיציעלען קאָמוניקאַט וועגען דער דאָזיגער בעראַטונג האָט מען זיך פאַרט דערוואוסט, אַז מען האט דאַרט גערעדט וועגען שליסען דעם נישט־אַנגרייפס־אָפּמאַך מיט די סאָוויעטען. דער אָפּמאַך זאָל אָפּגעשלאָסען ווערען מיט די סאָוויעטען אין יאַנואַר.

אין די פּאָליטישע קרייזען קורסירען קלאַנגען, אַז אַלס אויסערן־מיניסטער זאָל נאָך ביי־יאָהר נאָכדעם ווי מען וועט שליסען דעם אָפּמאַך מיט די סאָוויעטען, בעשטימט ווערען פאַטעק, וועלכער זאָל אויך פערטרעטען פוילען אויף דער ענטוואָפנונגס־קאָנפערענץ אין גענף.

מיניסטער זאַלעסקי זאָל אָפּטרעטען אַלס אויסערן־מיניסטער און זאָל בעשטימט ווערען אַלס פוילישער בעפולמעכטיגטער ביי דער פעלקער־ליגע.

דער ביז־איצטיגער בעפולמעכטיגטער הי' סאָקאָל, זאָל אָפּטרעטען.

קיין אָפיציעלע בעשטעטיגונגען פון די אַלע ידיעות זענען נישטאָ.

—:O:—

קומענדיגען זונטאג פאהרט אפ ד״ר חיים ווייצמאן קיין דרום-אפריקע

לאָנדאָן (יט״א) דר. חיים ווייצמאן פאָהרט אָפּ קיין דרום-אפריקע, וואו ער וועט שטעהן בראש פון דער קרן־היסוד־קאמפאניע, דעם 22. יאנואר 1932. די קאמפאניע אין דרום־אפריקע וועט געעפענט ווערען דעם 8־טען פעברואר. צוזאמען מיט דר. ווייצמאָן וועט די קה״י קאמפאניע אין דרום־אפריקע פיהרען דר. אלעקסאנדער גאָלדשטיין, וועלכער פאהרט אָפּ קיין אפריקע שוין דעם 1־טען יאנואר 1932.

רוניטש האט זיך נישט געשאסען

וואַרשאַ, 30 (טעלעפאָניש) ווי עס שטעלט זיך אַרויס האָט זיך דער ארטיסט רוניטש נישט געשאָסען. ער איז נישט געפאָהרען קיין בערלין, נאָר קיין ריגע, וואו ער געפינט זיך ביז איצט.

צו פערמיטען

אַ גרויס פראָנטאָווע געוועלב מיט א הינטער־שטוב אין צענטרום שטאָט, פּיעטריקאווער 17. אינפאָרמאַציעס אין הויז־אדמיניסטר. פיעטריק. 17.

רעוויזיאניסטען ארויסגעטרעטען פון דער אלגעמיינער ציוניסטישער ארגאניזאציע

וואַרשאַ, 30. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט).

די לאַנדעס־קאָנפערענץ פון די רעוויזיאָניסטען האָט זיך פערענדיגט פאַרטאָגס.

אַ גאַנצע נאַכט איז אָנגעגאַנגען אַ דיסקוסיע איבער די רעזאָלוציעס.

צום סוף איז אָנגענומען געוואָרען מיט 134 געגען 14 שטימען אַ רעזאָלוציע, אַז די רעוויזיאָניסטען טרעטען אַרויס פון דער אַלגעמיינער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע און וועלען זיך נישט בעטייליגען אין ציוניסטישען לאַנדס־צוזאַמענפאָהר אין פוילען.

—:O:—

היינט, דאנערשטאג, דעם 31-טען דעצעמבער, 11 אווענד קומט פאר אין גרויסען זאל פילהארמאניע

א גרויסער סילוועסטער-מאסקאראד

לטובת „אוזדראווישקא“

א ים פון אטראקציעס!

אהן קויפסצוואנג!

פרעה, יכע־סילוועסטער־נאכט!!!

„ATLANTIC“

— 48 פיעטריקאווער 48 —

אָרדענט איין היינט, דאנערשטאג די פרעהליכסטע פערוויילונג א. ג.:

גרויסער ארטיסטישער קאבארעט

עס נעהמען אנטייל די בעסטע ארטיסטישע קרעפטען פון די רעווי־טעאטערס

מאריא דאלסקא (גסזאנג), ש. דזשיגאן (מאנאלאגען), גאלדשטיין

א ים איבערראשונגען!

פערגרעס. ארקעסטער!

רייך פערזעהענער בופעט

צו מינימאלע פרייזען.

אווענד-ברוטו 10 זל.

אפערבערעכערישער אטענטאט אויפ׳ן צוג ווארשא - פראג

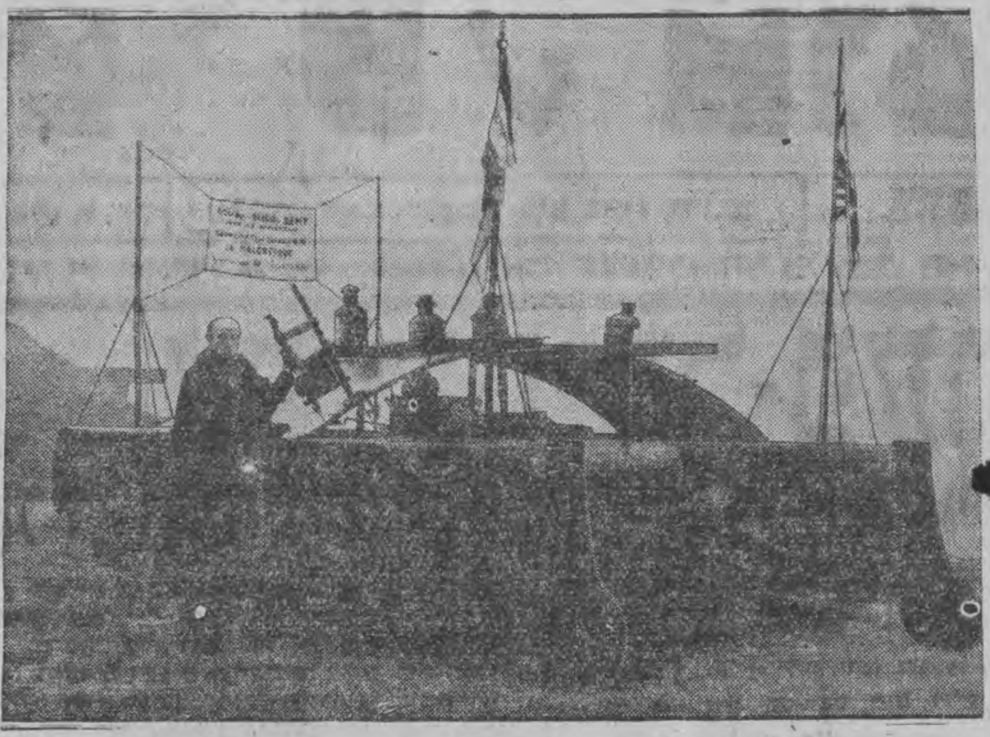

אנ׳איינגעארטיגע שיף, וואס איז קאנסטרואירט געווארען דורכ׳ן פראנצויזישען ערפינדער רעמי.

וויען. 30 (ספ. טעל.) נעכטען איז אויסגעפיהרט געווארען א טאפעלטער אטענטאט אויפ׳ן קוריער-צוג ווארשא—פראג. דער צוג וועלכער איז אנגעקומען קיין אלאמיניעץ 3 א זייגער ביינאכט, איז ארויפגעפאהרען אויף א שטיינער-באריקאדע, נאר צום גליק האט דער לאקאמאטיוו אפגעשטויסען די באריקאדע און אזוי איז אויסגעמיטען געווארען א קאטאסטראפע.

דער זעלבער צוג פאהרענדיג ווייטער, האט אויפסניי אנגעטראפען אויף א שטיינערנע באריקאדע, אויך דאס מאל איז גליקליך אריבער, ווייל דער מאשיניסט האט בעצייטנס דערזעהן די באריקאדע און האט אפגעשטעלט דעם צוג.

די פאליצייאישע אויספארשונג האט נישט געגעבען קיין קאנקרעטע רעזולטאטען. עס איז נאר פעסטגעשטעלט, אז עס איז פארגעקומען א צוגעגרייטער אטענטאט אויפ׳ן צוג ווארשא — פראג.

דער בריטישער ארים איז אויסגעשטרעקט גאנץ ווייט

זאגט לארד רידינג אויף א פייערליכע אויפנאהמע אין תל-אביב

תל-אביב, 30 (יט"א טעלעגראפיש) לארד רידינג און זיין פרוי האבען געמאכט א בעזוך אין תל אביב. לכבוד די געסט איז אין דער עריה פארגעקומען א פייערליכע אויפנאהמע. בעגריסט האט דער שטאט-פרעזידענט דיזענהאף און אנדערע. אין זיין ענטפער אויף די בעגריסונגען האט לארד רידינג צווישען אנדערען געזאגט, אז ער האט נישט געגלויבט, אז יודען זאלען בעהערשען אזעלכע ענטוזיאסטישע געפיהלען, ווי ער האט עס געזעהען היינטיגען טאג, ווען ער האט בעזוכט די שעהנע יודישע שטאט. ער איז ענטציקט פון די געפיהלען פון פרייהייט און אייאפהענגיגקייט, וואס כארעקטעריזירט אזוי שטארק דאס יודישע וועזען, וועלכעס קומען אזוי בולט צום אויסדרוק אין תל-אביב בזונדערס אין ערציהונגס-וועזען.

לארד רידינג האט אויסגעמיטען צו מאכען וועלכע ס׳איז פאליטישע בעמערקונג, ער האט נאר געזאגט, אז דער בריטישער ארים איז אויסגעשטרעקט גאנץ ווייט, די יודישע נאציאנאלע היים שטיצט זיך אבער אויף דער באלפור-דעקלאראציע, און וועלכער ענגלאנד מוז און וועט זיך האלטען.

א גרופע וועלטבעריהמטע ספארט־מייסטער אויפ׳ן וועג קיין אמעריקע.
דער צווייטער לינקס: דער באקס-מייסטער שמעלינג.

קאמיטעט פאר ארבייטס-געזעצגעבונג ביי דער א״י-רעגירונג

ירושלים, (יט"א) אין „אפישעל גאזעט" איז פערעפענטליכט געווארען א נאמינאציע פעראָרדנונג וואס וועט האבען די אויפגאבע פארצושטעלען דער רעגירונג עמפעהלונגען וועגען דער ארבייטס-געזעצגעבונג אין ארץ-ישראל. אלס פארזיצער פון קאמיטעט איז נאמינירט געווארען דער ירושלימער דיסטריקט-קאמיסאר קעמבעל. צום קאמיטעט געהערען איינינע מיטגלידער פון דער רעגירונג, די יודישע בעפעלקערונג איז אין קאמיטעט פערטרעטען דורך אינזש. פ. רוטענבערג, און דר. מ. סמאירא. די אראבישע — דורך דעם סעקרעטאר פון דער אראבישער עקזעקוטיווע אדוו. אוני ביי אבדול האדי.

110-יעהריגער יוד געשטארבען אין ראדאם

ראדאם, (יט"א). די טעג איז דא געשטארבען דער עלטסטער ראדאמער איינוואוינער, דער 110-יעהריגער זלמן ווייסמאן, וואהרשיינליך אויך איינער פון די עלטסטע יודען אין פוילען, חוץ די לעצטע טעג פון זיין לעבען, איז דער זקן שטענדיג געווען פריש, ביים פולען פערשטאנד און תמיד אויף ביינער.

טשערנאוויצער שטאט-פערוואלטונג

אנגעקלאגט אין געריכט צוליב שטרייכען סובסידיעס פאר יוד. אינסטיטוציעס

טשערנאוויץ. (יט"א) די שטאט-פערוואלטונג אין טשערנאוויץ האט געשטראכען פון איהר בודזשעט אויף דאס יאהר 1932 אלע סובסידיעס וואס זיינען געווען בעשטימט פאר דער יודישער קהלה און פאר די יודישע אינסטיטוציעס אין טשערנאוויץ.

דער יודישער ראטסמאן דר. זיגפריד ראגענצווייג האט אנגעקלאגט אין געריכט די שטאט-פערוואלטונג פאר איבערשרייטען דאס געזעץ, וואס בעשטימט אז די שטאט-פערוואלטונג איז פערפליכטעט צו סובסידירען די אינסטיטוציעס וואס ווערען אויסגעהאלטען דורך דער יודישער קהלה.

שטארקע ירידה פון געבורטען צווישען אונגארישען יודענטום

בודאפעשט, (יט"א) די טעג איז פערעפענטליכט געווארען דאס יאהר-בוך פון סטאטיסטישען אמט אין אונגארן. וואס ענטהאלט דאטען וועגען דער בעפעלקערונגס-בעוועגונג אין 1930 אין פערגלייך מיט 1929, פון די סטאטיסטישע ציפערן איז צו זעהען, אז די שטארקסטע ירידה פון דער געבורטען-צאהל איז נאטירט געווארען צווישען די בודאפעשטער יודען. לגבי דאס יאהר 1929 האט די געבורטען-ירידה אין 1930 בעטראגען 36.3 פראצ. די שוואכסטע געבורטען-ירידה איז נאטירט געווארען צווישען די רעפארם-קריסטען (4.6 פראצ.)

צו די נייע אונרוהען אין אינדיע

איינער פון די אינדישע פיהרער פאנדיט [illegible]

מאשיז-מצות

ווערט געבאקען אלע טאג פרישע און דינע, ווי אויך מצה-מעהל, אייער-פערפעל און סובארמעס לויט קארלסבאדער סיסטעם מיר עמפפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט-בעקאנטע און פרישע געבעקסען פון אונזער איבעראל בעוואוסטער צוקערניע

ב. ווינבערג

38 פיעטריקאווער 38

טעל. 143-82

בעמ.: די פרייזען זענען בעדייטענד רעדוצירט.

Dr. med.

W. Eychner

אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

וואלנט איצט 4 צעגעלניאנא 4

(נעבען קינא „טשארי") טעל. 134-72

נעהמט אן פון 2 1/2 — 4 און פון 7 — 8 אווענד.

שייטלען מיט פאריזער שרינגען

ווי אויך פערטיגע שייטלען

צו ביליגע פרייזען

ביי פרוי ב. פארזשוצקא, קאמיענא 5

2-טער הויף, לינקס. 2-טער שטאק.

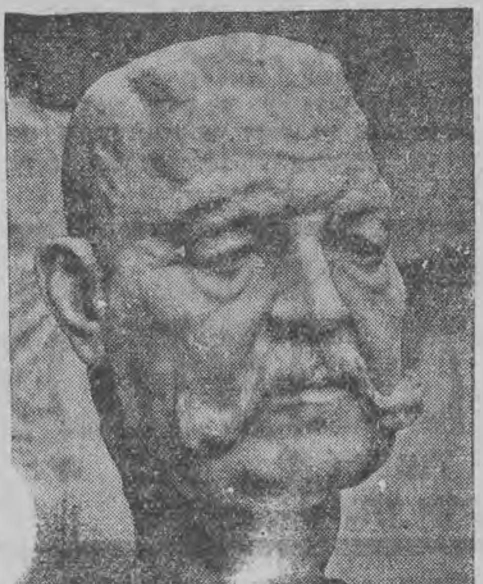

א נייער ביוסט פון פרעזידענט הינדענבורג, פון סקולפטאר פראפ. טאראק.

רייזע פון גענעראל-קאמענדאנט פון א״י-פאליציי קיין סיריען

ירושלים, (י.ט.א.) דער גענעראל-קאמענדאנט פון דער א״י-פאליציי סטייסער האט בעזוכט ביירוט און דארט אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט׳ן גענעראל-אינספעקטאר פון דער סירישער פאליציי פולק. בושער, מיט וועלכען ער האט ארומגערעדט א רייהע פראגען, וואס זענען נוגע די פאליציי-בעציהונגען צווישען ביידע שכנותדיגע לענדער.

קאנפערענץ פון פערבאנד פון מזרח-יודישע ארגאניזאציעס אין דייטשלאנד

בערלין (יט"א) דעם 17. יאנואר 1932 וועט אין בערלין פארקומען די 7-טע רייכס-קאנפערענץ פון מזרח-יודישע ארגאניזאציעס אין דייטשלאנד. אויף דער קאנפערענץ וועלען אויסגעהערט ווערען בעריכטען וועגען דער לאגע פון די מזרח-יודען אין דייטשלאנד.

פאר דעם וועלט-קאנגרעס פון די ספרדיש-אריענטאלישע יודען

ירושלים. (יט"א) די עקזעקוטיווע פון דער וועלט-ארגאניזאציע פון ספרדיש-אריענטאלישע יודען איז איצט ענערגיש בעשעפטיגט ביי די פארבערייטונגען צו דער אויספיהרונג פון איהר בעשלוס וועגען צוזאמענרופען א וועלט-קאנגרעס פון דער דאזיגער ארגאניזאציע. חוץ דער עקזעקוטיווע אין ירושלים איז ביי די פארברייטונגען טעטיג א ספעציעלער קאמיטעט אין פאריז פאר די גלות-לענדער. געהילפס-קאמיטעטען זענען אויך טעטיג אין בעלגראד און בוענאס-איירעס.

איינגיכען וועט די וועלט ארגאניזאציע פון ספרדיש-אריענטאלישע יודען צוטרעטען ארויסצוגעבען א ספעציעלען פערבאנדס-ארגאן.

רעדע פון אדוו. שומאנסקי אויפ'ן „בריסקער פראצעס"

װאַרשאַ, 30. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ־רעספּאָנדענט). 10.15 איז אָנגעקומען דאָס גע־ריכט און אַדוו. שימאַנסקי, פּוטעק'ס פאַרטיידיגער האָט בעקומען ס'וואָרט.

אדוו. שומאַנסקי

האָט אין אָנהויב פון זיין רעדע דערמאָנט אַז דער פּראָקוראָר גראַבאָווסקי האָט געזאָגט אַז דער היי־טיגער פּראָצעס איז נישט קיין היסטאָרישער אַז ער וועט פעררטרונקען אין ים פון דער היסטאָריע, ווי א טראָפּען וואַסער. דער פאַרטיידיגער איז אין אַנ־אַנדערע מיינונג. דער „בריסקער" פּראָצעס וועט נישט פערטרונקען ווערען אין דער היסטאָריע, דער פראָצעס וועט זיך אויסגעפונען אַ ווינקעלע אין דער געשיכטע. אין אַ גאַנץ בעדייטענד ווינקעלע.

אין דער לעצטער צייט זענען אין אייראָפּא גע־שעהען שרעקליכע זאַכען. מען האָט דערהרגעט מאַטעאָטין או ןדאָס פאַשיסטישע געריכט האָט דעם מערדער פערמשפּט אויף 6 יאָהר תפיסה, און נישט דערלאָזט אַז די אלמנה זאָל דערלאַנגען אַנ'אָנ־קלאַגע.

אַדוו. שומאַנסקי האָט אויך גערעדט וועגען מאַר־שאַל פּילסודסקיס אינטערוויוען, וועגען קאַמף צווי־שען דער אויספיהרונגס־מאַכט און געזעצגעבערישע אַנשטאַלטען, איבער דער קאָנסטיטוציע. ער ווייזט אויף אָן אַז באַלד נאָך דער מאַי־איבערקערעניש האָט מען צוגעצויגען די פּ.פּ.ס. צו דער רעגירונגס־אַרבייט און שפּעטער איז געוואָרען גאָר אַנדערש. וועגען אַנוש'ען, זאָגט דער פאַרטיידיגער, אַז פריהער האָט ער געזונגען אַ הימן פאַר די לינקע און זיי גע־האַלטען אַלס מוסטער פון פּאַטריאָטיזם און אָפּפער־ווילליגקייט, און דעם איצט פערהאַסטען וויטאָס דאַן גערופען דער ווירט פון פּוילען.

נאָכדעם האָט דער פאַרטיידיגער גערעדט וועגען אונבעשטראָפטקייט און פעסטגעשטעלט אַז אויב אין יאָהר 1925 האָט מען ענטדעקט 2,836 אַדמיני־סטראַטיווע מיסבריוכען האָבען אין יאָהר 1929 ענטדעקט נישט מעהר ווי 274 מיסבריוכען, געוויס האָבען זיך די מיסבריוכען נישטפערקלע נערט נאָר די אונבעשטראָפטקייט האָט זיך פערגרעסערט נאָך דער מאַי־איבערקערעניש.

כאַראַקטעריזירענדיג די ערשטע צייט פון די נאָך־מאַי־רעגירונגען ד.ה. ביז'ן יאָהר 1928 רופט דער פאַרטיידיגער אָן די זעלבע צייט „אַ פּאַראַדיז פון פּאַשיזם". אין דער צייט געפינט מען די בעריהמ־טע נעמען פון אָנפאַלען: זשדזשעכאָווסקי, מאַטאַ־וויטש, באָוואַטשינסקי און דער פערלוירענער געג. זאַגאָרסקי.

די וואַהלען־צייט קאָן מען פערגלייכען מיט'ן סיסטעם פון דער פּאָליטיק פון גאָרעמיקינס רעגי־רונג זאַין יאָהר 1905. עס איז גרונדלאָז דער פּאָר־וואורף, אַז דער פּוילישער סיים איז געשטאַנען נידריג בנוגע דעם גייסטיגען שטאַנד פון די דעפּו־טאַטען. אין יאָהר 1922 זענען געווען 49 פּראָצענט דעפּוטאַטען מיט העכערע בילדונג און אין יאָהר 1928 — 53 פּראָצענט.

די רעגירונגס־פּאַרטײ האָט פּאַראַליזירט די אַרבייט פון סיים. סאַבאָטירט די אַרבייט פון די קאָ־מיסיעס. ווייטע ראיז געקומען דאָס פונאַנדערלאָזען דעם סיים און אין צעהן טעג שפּעטער — בריסק. איך דערמאָהען נאָר בכלל, אַז עס איז שווער צו גלויבען אַז צעהנדליגער מענשען זאָלען, אין פערשידענע עלטער פון פערשידענע ריכטונגען, זאָגען נישט אמת, כדי מען זאָל זיי עפּענטליך אָנערקענען אַז זיי האָבען פערשוועכט זייער מענשליכע ווירדע. איך בין זיכער, אַז אייער געוויסען, הערען ריכטער, וועט גלויבען די שבועה פון ה' ליבערמאַן: „איך שווער פאַר גאָט און מענשען, אַז דאָס אַלץ איז אמת".

מיט'ן אַרעסט האָט מען געוואָלט טעראָריזירען די מאַסען פאַר די וואַהלען.

ווייטער בעריהרט דער אַדוואָקאַט דעם פאַקט, וואָס די פּאָקטישע אויספאַרשונג, דאָס זאַמלען מאַ־טעריאַלען, האָט זיך אָנגעהויבען ערשט נאָכ'ן אַרעסט דער ערשטער פאַקטישער פערהער האָט זיך אָנגע־הויבען אַ חודש נאָכ'ן אַרעסט.

דער פאַרטיידיגער ציטירט אַנ'אַרטיקעל פון „זשורנאַל דע דעבאַט", וועלכער פרעגט פאַר וואָס די פּראָקוראָטור שטיצט נאָך אונטער דעם בעשולדי־גונגס־אַקט. נאָך אַזאַ גאַנג פון די געריכטס־פערהאַנד־לונגען. און אויב מען זאָל די בעשולדיגטע פער־משפּטען, וועט אייראָפּאַ בעקומען דעם איינדרוק, אַז אין פּוילען איז פערשטאַרקט די רעוואָלוציאָנערע בעוועגונג.

וועגען די בעשולדיגונגס־עדות זאָגט דער פאַרטיידיגער, אַז זיי זענען אַ גוט מאַטעריאַל פאַר דער טעאָריע פון אַזויגערופענעם „אונקאָמפּאַטענץ־קולט".

ווייטער פּאָלעמיזירט דער פאַרטיידיגער מיט אַ רייהע אויספיהרונגען פון דער פּראָקוראַטור און אַנאַ־ליזירט די פּראָגמענטען פון די אַרטיקלען, וואָס ווע־רען איבערגעחזרט אין בעשולדיגונגס־אַקט.

„קיינער און גאָר נישט איז איבער דער "רעכט" — דאָס איז די לאָזונג פון דער אָפּאָזיציע ווי אַזוי קאָן מען פון אַזאַ לאָזונג מאַכען אַ ריוואָ־לוציאָנערען אַקט? אויב אַזאַ לאָזונג האָט נישט געפאַלען דער רעגירונג און דאָס הייסט געגען דער מלוכה, — איז דאָס ערגער פאַר דער רעגירונג.

דער בעשולדיגונגס־אַקט ענטהאַלט אַ גרויסע צאָהל אונפּינקטליכקייטען, און אַפילו אַונלאָיאַלקייט לגבי דער רעגירונג. ווייל ער וואַרפט פאַר די בע־שולדיגטע אַ בעדייטענד שאַרפערע שטעלונג ווי עס איז געווען אין דער ווירקליכקייט. די ציטאַטען אין בעשולדיגונגס־אַקט זענען נישט גענוי, נישט פּינקט־ליך און בעוואוסטזיניג אויסגעטראַכט צוזאַמענגע־שטעלט.

1 אַ זייגער ערקלערט דער פּאָריזיצער אַנ־הפסקה.

נאָך דער הפסקה רעדט אַדוואָקאַט שומאַנסקי ווייטער.

דער פאַרטיידיגער האָט זיך אויספיהרליך באָך אָפּגעשטעלט אויף די אַלע פּאַרוואורפען וואָס ווערען געמאַכט דעם בעשולדיגטען פּוטעק, און האָט אויס־געפיהרט, אַז די אַלע פּאַרוואורפען זענען נישט בעגרינדעט.

דערמיט איז די זיצונג געשלאָסען געוואָרען.

אלגעמיינער שטרייק פון די קויהלען-ארבייטער

אין רוהר-געביט, איז געוואָרען צוגעגרייט

בערלין, 30 (ספּ. טעל.) אין דאָרטמונד האָט די פּאָליציי ענטדעקט אַנ'אָרגאַניזאַציע, וועל כע צילט אַדורכצופיהרען אַנ'אַלגעמיינעם שטרייק פון די קויהלען-אַרבייטער אין רוהר-געביט.

דער שטרייק האָט געזאָלט אויסבראַכען דעם 2 יאַנואַר.

די פּאָליציי האָט אַדורכגעפיהרט אַרעסטע און קאָנפיסקירט א גרויסע צאָהל פּראָפּאַגאַנדע ליטעראַטור צום שטרייק.

הכנות צו די געטע-פייערונגען אין דייטשלאַנד

צום 100-טען יאָהרצייט פון גרויסען דיכטער. דאָס בילד שטעלט פאָר דאָס טעאַטער, וואו עס וועלען פאָרקומען גרויסע פייערונגען. אין דעם טעאַטער האָט געטע אליין אויפגעפיהרט איינציגע פּיעסען.

די היטלעריסטען אין העסען

שטרעבען צו בעזייטיגען די רעגירונג

בערלין, 30 (ספּ. טעל.) אין דאַרמשטאַט פיהרען זיך לעבהאַפטע פּאָליטישע אונטערהאַנד־לונגען צווישען די נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען און צענטער.

דערווייל זענען נאָך נישטאָ קיין רעזולטאַטען.

די היטלעריסטען שטרעבען פונאַנדערצולאָזען דעם לאַנדטאַג און פּראָקלאַמירען נייע וואַהלען. דאָס זאָל פאָרקומען דורך א פּלעביסציט.

די היטלעריסטען זענען איבערצייגט, אז די נייע וואַהלען וועלען ברענגען פאַר זיי א גרויסען נצחון.

יאַפּאַנישע אעראָפּלאַנען איבער טשינטשאַו

לאָנדאָן, 30 (ספּ. טעל.) מאַרשאַלעק טשאַנג-סע-ליאַנג האָט אַרויסגעגעבען א בעפעהל, אז דאָס כינעזישע מיליטער זאָל פערלאָזען טשינג־טשאַו און זאָל זיך צוריקציהען ביז גרויס מור. דאָס עוואַקואירען די שטאָט דאַרף אַדורכגעפיהרט ווערען וואָס גיכער.

לויט כינעזישע ידיעות איז נאָך דער נעכ־טיגער בלוטיגער שלאַכט, אָפּגעשטעלט געוואָרען די יאַפּאַנישע אָפּעניסיווע און דער מאַרש אויף טשינטשאַו איז אָפּגעהאַלטען געוואָרען.

לויט אַנדערע ידיעות רוקט זיך דאָס יאַפּאַ־נישע מיליטער ווייטער. איבער טשינטשאַו האָבען זיך שוין בעוויזען יאַפּאַנישע אעראָפּלאַנען.

דער יאַפּאַנישער געזאַנדטער אין מאַסקווע היראָטאַ

צים געפּלאַנטען אַטענטאַט אויף איהם דורך א מיטגליד פון דער טשעכישער געזאַנדשאַפט.

פּראָוויזאָרישער 3-יעהריגער מאַראַטאָריום פאַר דייטשלאַנד

ענגליש-פראַנצויזישער רעפּאַראַציע-קאָמפּראָמיס

לאָנדאָן, 30 (ספּ. טעל.) ווי עס איז מודיע דער לאָנדאָנער קאָרעספּאָנדענט פון „עקאָ דע פּאַרי" ווערט איצט אויסגעאַרבייט א בשותפות־דיגער פראַנצויזיש-ענגלישער פּלאַן, וואָס זעהט פאָר צו לעזען דעם רעפּאַראַציע-פּראָבלעם אויף א פּראָ־וויזאָרישען אופן.

די דייטשען זאָלען בעקימען א פּראָוויזאָרי־שען מאַראַטאָריום אויף 3 יאָהר.

נאָך די 3 יאָהר זאָל אויסגעניי קאָנטראָלירט ווערען די צאָהלונגס-פעהיגקייט פון דייטשלאַנד.

געשלאָסען א קוילען-גרובען אין אויבער-שלעזיע

קאַטוויץ, 30 (טעלעפאָניש) די געזעל־שאַפט האָט מודיע געווען, אז מאָרגען ווערט געשלאָסען דער גרובען „קלאָפּאַס" אין זאַליוש, נעבען קאַטאָוויץ.

אין דעם גרובען זענען געווען בעשעפטיגט 2,200 אַרבייטער.

שירטען
מיט פּאַריזער שרינדען
ווי אויך פערטיגע שיטלען
ווערען ערשטקלאַסיג און רעעל אויסגעאַרבייט
צו ביליגע פּרייזען
ביי קערש, סקווערנאַ 15
לינקע אָפיצינע, 1-שטער שטאָק.

א ריזיגע שיף ווערט געשטעלט אויסער דינסט

די דייטשע שיף "פאַטערלאַנד", וועלכע איז לויט דעם ווערסאַלער טראַקטאַט איבערגעגעבען געוואָרען אַמעריקע, ווערט געשטעלט אויסער דינסט. דאָס איז די צווייטע לויט דער גרויס שיף אויף דער וועלט. זי האַלט 54,000 טאָן.

לאדז
31 דעצעמבער 1931

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז.
31 דעצעמבער 1931

די יודען
אין דריי גאראנדיגע קריזיס

יודען אין פוילען טראגען איבער איצטער א דרייגאראנדיגען קריזיס: אן אלוועלטליכען, א פוילישען און א יודישען קריזיס. דער אלוועלטליכער קריזיס איז ענטשטאנען באלד נאך דער וועלט־מלחמה און פערשארפט זיך וואס ווייטער אלץ מעהר. דער עיקר צוליב פאלגענדע טעמים: 1) די איבער־פראדוקציע; 2) די נישט־גלייכמעסיגע גאלד־פער־טיילונג צווישען פערשידענע מדינות אין דער וועלט; 3) די ריזיגע הוצאות אויף דער איבער די כחות פערשטארקטער בעוואפענונג; 4) דער שטארק־פערקלענערטער פער־ב־ויך פון דעם רוסישען איגע־וויינינגסטען מארק אינאיינעם מיט דעם שטארק און כסדר אנוואקסענדיגען רוסישען עקספארט; 5) דער צו גרויסער סכום צאל־גרעניצען א. א. וו.

די סיבות פון דעם פוילישען כראנישען קרייס, וואס האט זיך אזוי שטארק פערשארפט אין דער לעצטער צייט, זענען דער עיקר: 1) דאס פערלירען נאך דער מלחמה דעם רוסישען גרעניצלאזען מארק פאר'ן איינקויף פון רויה־מאטעריאלען און פאר'ן אפזאץ פון פערטיגע פוילישע סחורות; 2)) די שלעכטע ארגאניזאציע פון ארבייט אין פוילען, וועלכע מאכט כמעט אוממעגליך פאר פוילען צו קאנקור־רירען אויף דעם וועלט־מארק מיט די מערב־אייראפעאישע מלוכות און מיט אמעריקע; 2) דחקות אין קאפיטאל, וואס איז ענטשטאנען נישט נאר מחמת דעם נאך מלחמהדיגען חורבן, נאר אויך מחמת דעם פאר פוילען נישט צוגעפאסטען עטאטיזם, וואס בישט קענענדיג בעקומען קיין אויסלענדישע לאנג־טערמיניגע אינוועסטיציע־הלוואות, האט די ריזיקע נויטיגע אינוועסטיציעס דורכגעפיהרט מיט די געלד, וואס איז איינגעפלאסען פון שטייערן, ארויס־זויגענדיג פון לאנד דעם לעצטען רעשט פון פליסי־גען קאפיטאל; 4) דער איבער די כחות גרויסער מיליטער־שער ביודזשעט; 5)) די צו גרויסע און שלעכטע בעשטייערונג; 6) דאס צו שנעלע פארמע רען זיך פון דער בעפעלקערונג; 7) דאס שליסען די אימיגראציע לענדער פאר דעם עודף פון דער פוילישער בעפעלקערונג א. א. וו.

דער דריטער און דער שווערסטער גארען פון קריזיס איז פאר די פוילישע יודען — דער יודישער טייל פון קריזיס. די סיבות פון דעם דאזיגען קריזיס זענען: 1) דאס כמעט גענצליכע אויסשטויסען פון רעכט אויף ארבייט ביי יודען; 2) דער געזעל־שאפטליכער באיקאט אויף יודישע ארבייט און יו־דישע סחורות; 3) דאס צו ענגע ארבייטס־פעלד ביי יודען, וועלכע דער עטאטיזם פון איין זייט און דער אנטיסעמיטיזם פון דער אנדער זייט האבען ביז גאר פערשמעלערט; 4) יודען פון די קרעסען פיהלען שווערער פאר אלעמען דעם פערלירען די פאר־מלחמהדיגע מערק: זיי ליגען, ווי אין א זאק, וואס איז אפען נאר צו קאנגרעס־פוילען, וועלכע נויטיגט זיך אין זייערע אויסארבייטונגען נישט...

דער דאזיגער דרייגאראנדיגער קריזיס דריקט שווער אויף גאנץ פוילען, אבער שווערער ווי אויף אלעמען, מחמת די אויבענדערמאנטע טעמים — אויף יודען!

גיט מען דער־צו צו די אין גאנץ פוילען ביי־ארגאניזירטע דורך די אומעהרליכע ענדעקעס פאר־גראמער און באיקאט־אונטערנעהמונגען — ווערט נישט נאר קלאר די גאנצע קאטאסטראפאלע לאגע פון יודען אין פוילען, נאר עס וועקט זיך דערביי ביי יעדער מענשען א שטארקע פערוואונדערונג, ווי אזוי קענען דאס יודען אויסהאלטען? זיי האבען דאך, דאכט זיך, שוין לאנג בעדארפט אונטערגיין!.. דער תירוץ דערויף איז: יודען האלטען זיך נאך ביי עס איז, ווייל — זיי זענען יודען!...

יודען פערלירען נישט און טארען נישט פער־לירען דעם מוט אפילו ביי דער אומגליקליכסטער קאניונקטור, וואס הערשט איצטער אין פוילען! לאמיר פרובירען אפגעבען זיך א גענויערען דין־וחשבון פון דער דאזיגער לאגע.

בנוגע דעם אלוועלטליכען קריזיס: עקאנאמיסטען, ארויסגעהענדיג פון פערשידענע וועלט־קוקען, האבען געפרובט פונאנדערנעמען זיך אין דעם פלאנ־טער און דעם כאאס, וואס הערשט איצטער אין דער עקאנאמיק פון דער וועלט; דערווייל אבער האט זיי זיך דאס נישט איינגעגעבען.

עס קומט מיר פאר, דאס די וועלט־מלחמה האט דערלאנגט זעהר א שטארקען קלאפ דעם קאפיטאליסטישען ווירטשאפטס־סיסטעם. עס האט זיך צוליב דעם געשאפען א כאאטישער צושטאנד, פון וועלכען די נייע עוואלוציע־פארם פון דער וועלט־בעלי־בתישקייט האט נאך נישט געהאט די נויטיגע צייט אויף אויסצוקריסטאליזירען זיך; אפילו איהרע הויפט־קאנטור־ליניעס האבען זיך נאך נישט גענוג קלאר בעוויזען. די נייע פארם וועט נישט זיין קיין ריין קאפיטאליסטישע, אבער אפשר אויך נישט קיין ריין סאציאליסטישע; אן „איבערגאנגס־פארם"? אלע פארמען פון לעבען זענען איבערגאנגס־פאר־מען, לאמיר זיך נישט פערנעהמען דא מיט'ן טרעפען אדער מיט נביאות־זאגען!.. על־כל־פנים איינס איז זיכער: די וועלט וועט נישט אונטערגיין! ביסלעכ־ווייז וועט זיך די לאגע אויפקלערען און דער קריזיס, דער וועלט־קריזיס, וועט אריבערגיין.

בנוגע דעם פוילישען קריזיס:

דאס עקאנאמישע לעבען אין פוילען ווייזט ארויס אלץ קלארער און בולטער פאר די, וואס קענען בכלל זעהען, דעם אמת, וואס פאר א סכנה עס דראהט פוילען ווען די נארישע ענדעקישע אויס־ראטונגס־פאליטיק בנוגע יודען וואלט איינגעראמט'ן דורכגעפיהרט געווארען! שוין איצטער, ווען נאר א טייל פון דער דאזיגער פאליטיק איז דורכגעפיהרט געווארען, האט זי הרוב געמאכט די גאנצע פוילישע מדינה! בכלל מוז דער גאנצער ענדעקישער פער־ניכטונגס־פלאן בנוגע די יי"ע'ט'ים איבגאנצען געענ־דערט ווערען!.. אין שייכות מיט די איבער־מעסיגע בעוואפענונגען איז די מעגליכקייט פון א מלחמה ביי דעם פערניכטונגס־כח פון אזא מלחמה דערווייל לכל הפחות, ווי מיר דוכט זיך, זעהר א קליינע. מען מוז האפען, דאס ווע דיי פוילישע אויסערליכע פאליטיק וועט זיך אביסעל ענדערען, וועט די לאגע פון פוילען הן כלפי פנים און הן כלפי חוץ זיך ענדערען צום בעסערען.

בכלל לאזט זיך דער ריין־פוילישער קריזיס אין דעם נאהענטע עתיד אויף דעם אדער יענעם אופן — ליקווידירען.

א סך שווערער שטעלט זיך פאר דער מצב בנוגע דעם ריין־יודישען קריזיס.

די שארפקייט פון דעם דאזיגען קריזיס וועט זיך אבער בעדייטענד אפשטעמפען, ווען די רעגירונג וועט אנהויבען ענערגישער צו שיצען דעם יודישען לעבען און אייגענס געגען די אנפאלען פון גאסען־כוליגאנעס מכל המינים.

ווייטער, ווען דער אלגעמיינער וואוילשטאנד פון פוילען וועט זיך אויפהויבען, וועט דער יודי־שער קריזיס, מיט דער אפגעשוואכטער קאנקורענץ, זיך אויך פערקלענערען.

דאס אליין איז אבער ווייניג: יודען אין פוי־לען מוזען פיהרען א שטענדיגען און פערעקשנטען קאמף פאר זייער גלייכבערעכטיגונג אין גלות און פאר זייער עתיד אין ארץ ישראל. דער קאמף מוז געפיהרט ווערען מיט א פעראייניגטען פראנט, פון וועלכען עס מוזען אויסגעשלאסען ווערען אלע בוגדים פון די אסימילירטע, וואס שטעהען צו צו אלע בעוועגונגען, וואו זיי האפען אנצוואמען די הענט א זא קהל'שען פייערל...

עס איז על כל פנים די איצטיגע לאגע אין פוילען נישט אזוי האפנונגסלאז, ווי זי דוכט זיך אויס פון ווייטען! האפנונגס־לאז וואלט זי ווער־ען באר דאן, ווען יודען וואלטען אריינפאלען אין א יאוש און וואלטען אראפלאזען די הענט; דערצו טארען מיר נישט דערלאזען און דערצו וועט עס אויך נישט קומען!

יודען! פאלט ביי זיך נישט אראפ!..

דר. י. הינאדסקי.

דער בלאטער וועט אליין מוזען פלאצען
ווען היטלער וועט קומען צו דער מאכט

אין אן'ארטיקעל „דייטשלאנד און איך" שרייבט ד"ר א. מוקדוני אין „מארגענזשורנאל":

דער בלאטער היטלעריזם האט אנגעריסען און אט פלאצט ער פון זיך אליין.

היטלער איז נישט מוסאליני, וואס איז געקו־מען קיין רוים מיט זיינע שווארצע העמדלעך און האט איבערגענומען די רעגירונג פון איטאליע.

היטלער האט הינטער זיך עטליכע גאר מיאוס'ע, גאר חי־פה'דיגע און גאר נישט העלדישע „פוטשס". היטלער'ס אויפשטאנדען זענען די ראמע קאמישע, די סאמע לעכערליכע אין דער געשיכטע פון אויפשטאנדע.

היטלער קען א פנים נישט נעהמען די מאכט מיט געוואלד, ווי אלע פאליטישע אוואנטוריסטען. ער האט עטליכע מאל פרובירט און עס איז ארויס־געקומען עפעס אזוינס, עפעס קאמישעס און קלענדעס.

האט ער זיך אוועקגעזעצט ווי א בלאטער אויפ'ן קערפער און האט גערייצט לאנגזאם, יאה־רען און יאהרען. און דער קערפער פון דייטשלאנד איז א צוויוועהטאגטער, א קראנקער און אן'אויסגע־פייניגטער.

יאהרען און יאהרען זענען געגאנגען, שלעכ־טע יאהרען, ביטערע יאהרען. און זיי האבען גע־ווארפען אין היטלער'ס לאגער פערצווייפעלטע מענ־שען, וואס א יאהר אלץ מעהר און מעהר. און אט האט היטלער מעהר ווי א העלפט פון פערצווייפעל־טען דייטשלאנד אויף זיין זייט. און ער רוקט זיך צו דער מאכט ביסלעכווייז, טריט ביי טריט.

נישט ווי מוסאליני און נישט ווי אלע אנדע־רע פאליטישע אוואנטוריסטען...

א פנים, אז מעהר ווי נזדנע געדולד פער־מאגט נישט דער מארגענדיגער הערשער פון דייטש־לאנד — אדאלף היטלער.

זיין נידנע געדולד און די גרויסע צרות און ענוים פון דייטשלאנד האבען איהם דערפיהרט נא־הענט צו דער מאכט.

ער קען שוין אויסשטרעקען די האנד און פשוט נעהמען די מאכט. אבער געדולד איז געדולד, וועט מען ווארטען נאך א טאג, נאך א טאג, ביז די מאכט וועט זיך אליין אריינקייקלען אין די הענד.

דער בלאטער וועט פלאצען פון זיך אליין...

גע'חלומ'ט האט ער צו זיין א מוסאליני. גע־וואלט מאכען גרויסע זשעסטען, געוואלט זיין א העלד. אבער א פנים פון אלע פיל מעלות, וואס אזא איינער ווי מוסאליני טוז האבען, האט ער בלויז איינע, און דאס איז דאס ביסעל געדולד.

ער איז א דייטש. און די גרעסטע מידה פון זיין פאלק איז געדולד.

מיט גרויסער פערשפעטיגונג איז ער געקו־מען. ער האט אנגעהויבען א סך פריהער פאר מו־סאליני'ן און ער איז ערשט געקומען נאהענט, א טריט פון דער מאכט.

איז פאר אונז יודען אפשר בעסער צו האבען צו טון מיט היטלער'ס א רעגירונג איידער מיט אן־אפאזיציע. יעדע אפאזיציע ווייסט נישט פון קיין שום פעראנטווארטליכקייט, יעדע אפאזיציע פער־מאגט א געוויסע מאס הפקרות, בפרט אזא כוליגא־נישע אפאזיציע, ווי די היטלערישע.

יעדע אפאזיציע איז הפקר'דיג, כדי אנצומא־כען צרות און פערשאפען עגמת נפש דער הערשענ־דיגער רעגירונג.

האבען מיר שוין געזעהען, ווי שארפע, בי־טערע און מאקסימאליסטישע אפאזיציעס ווערען שטילער, ערנסטע און אפנעהמען, ווען זיי קומען צו דער מאכט.

און פאר אונז יודען איז לייכטער צו קעמ־פען מיט א מאכט, וואס פערמאגט א ביסעל פער־אנטווארטליכקייט, איידער מיט אן'אומפעראנטווארט־ליכער, צילאזענער אפאזיציע.

מיט היטלער'ן ביי דער מאכט קענען מיר בעסער קעמפען ווי מיט היטלערן, וואס בישטעט אויף צעפוקעניש דער הערשענדיגער מאכט. היט־לער ביי דער מאכט וועט דערשפירען אויך אונ־זער מאכט.

היטלער ביי דער מאכט וועט מוזען איינ־זעהן, אז יודען זענען לחלוטין נישט דאס ביסעל יודען אויף קורפירסטענדאם, אדער אויף גראנדיר־גאס אין בערלין.

היטלער אין דער כוליגאנישער אפאזיציע שלאגט יודען און מיט דעם שלאגט ער אויך די רעגירענדיגע פארטיי.

היטלער ביי דער מאכט וועט נישט וועלען שלאגען זיך אליין מיט אנפאלען אויף יודען, און היטלעריזם וועט צורינען ווערען ווי נאר היטלער וועט קימען צו דער מאכט.

די אלע גרויסע גליקען, וואס היטלער אין דער אפאזיציע האט צוגעזאגט, וועט היטלער ביי דער מאכט נישט קענען געבען.

אן'אפאזיציע זאגט אלע מאל צו הרים וגבעות. זי זאגט צו, ווייל קיינער מאהנט ביי איהר נישט, אז זי זאל זייענדיג אין אפאזיציע דערפיהלען איהרע הבטחות.

אבער ווען אן'אפאזיציע ווערט א מאכט קומט מען באלד און מען מאהנט.

היטלער קען קיין מוסאליני נישט זיין, היט־לער וועט דארפען זוכען חסד ביי א האלבער וועלט, ער זוכט שוין חסד אין זיין דערקלערונג איידער ער איז נאך ביי דער מאכט.

אבער היטלער וועט מוזען קומען צו דער מאכט.

דער בלאטער מוז דאך פלאצען.

דער היטלעריזם וועט אויסהויכען זיין טרפה'נע נשמה זייענדיג ביי דער מאכט. ווארום היטלעריזם איז א בעשעפעניש, וואס קען זיין נאר אן'אפאזיציע, אין אן'אפאזיציע קען ער כוליגאנעווען, בושעווען און ווילדעווען.

די מעכטיגע שטים פון פואנקארע
א בריעטעל געשיכטע פון נומערוס קלויזוס אין פוילען

מיר האבען געהאט אין אן'ארטיקעל וועגען דעם ענדעקישען געזעץ־פראיעקט איינצופיהרען נומערוס קלויזוס דערמאנט דעם פאקט, אז דער בערימטער פראנצויזישער מלוכה־מאן פואנקארע איז בשעתו ענערגיש ארויסגעטראטען געגען אזא מין פרוב, וואס איז געמאכט געווארען דורכ'ן גלח לוטאסלאווסקי אין די צייט פון גראבסקין. ד"ר י. טהאן דער־צעהלט איצט אין „נאווי דזיענניק" די גאנצע זעהר אינטערעסאנטע געשיכטע מיט דער איבטערוועניץ פון פואנקארע'ן געגען נומערוס קלויזוס אין פוי־לען. ד"ר טהאן שרייבט:

געלעבט האט אין אויפדעראכטען פוילען א געוויסער אנגעזעהענער מאן, וואס זיין נאמען, ביי־נאמען און טיטול איז געווען קשיאנדז ד"ר קאר־זשימיעזש לוטאסלאווסקי. מען האט נישט געקאנט פיהלען צו איהם יענע אלמענשליכע הומאניסטישע סימפאטיע, וועלכע מען האט צו מענשען זעהר פעהיגע מיט אבעדייטענדען שוואונג, ווייל ער איז געווען דער פיהרער פון דער שרעקליכער ענדעקי־שער חבריה, דאס הייסט ער האט אין זיין הארץ געטראגען צופיל האס צו מענשען. אבער דער אמת פערפליכטעט אויך לגבי א שונא. מען דארף דער־ריבער פעסטשטעלען, אז לוטאסלאווסקי איז געווען א מענש און פאליטיקער נישט פון דורכשניטליכער מאס.

און אט דער פאליטיקער פון שטארקען ווילען און גרויסער אינטעליגענץ איז אריין אין צווייטען פוילישען סיים מיט א קאטעגארישער כוונה ארייג־צושלאגען די יודען א מעסער אין סאמע הארץ אריין דורך געזעצגעבערישער פעסטשטעלונג פון א פראצענט־נארמע פאר יודען אויף די אוניווערזי־טעטען און אנדערע הויכשולען אי ןפוילען. ער האט געפיהרט די זאך מיט אן'אונבויגזאמער קאנ־סעקווענץ און קענטעניש און דער ענין האט שוין געהאלטען ביים פערענדיגט ווערען. אין דער ביל־דונגס־קאמיסיע איז דער פארשלאג דורכגעגאנגען די צווייטע לעזונג און האט שוין געוואלט געגומען ווערען אויפ'ן טיש פון סיים. אבער דערווייל האט פאסירט עפעס אויסערגעוועהנליכעס. פון פאריז האט ממש א הדום געטון א פעסטע און קאטעגארישע שטים, וואס פערוועהרט אין נאמען פון אינטערנאצ־יאנאלען רעכט צו טון אן'עוולה איין קאטעגאריע בירגער און דערמיט צו ברעכען די אייגענע קאנ־סטיטוציע, צו וועלכער מען האט געשוואוירען. און דאס איז געווען די שטים נישט פון א פיינד פון פאלאקען, נאר פון א הארציגען און אויסגעפרובטען פריינד, א שטים גיכער פון א נאציאנאליסטישען ווי פון א ראדיקאלען פראנצויז, די שטים פון דער־מאלדיגען פראנצויזישען פרעמיער ריימאנד פואנ־קארע. אין א בריף, וואס איז געווען געווענדעט צו דער פראנצויזישער ליגע פאר מענשען־רעכט האט פואנקארע געמאכט א פריקרע ווארנונג דער פוי־לישער רעגירונג און האט איהר דערמאנט די פער־פליכטונגען, וואס ליגען אויף איהר לגבי דער צי־ווילידזירטער וועלט. ד"ר לוטאסלאווסקי איז אזש גריז געווארען, אבער ער איז ענטשוויגען. דער געזעץ־פראיעקט וועגען נומערוס קלויזוס איזו שטיל [illegible] אונטערן טיש, פון דארט האט ער אריבערגעוואנדערט אין קויש אריין און איז צו־זאמען מיט'ן מיסט ארויסגעטראגען געווארען אין דעם א"ש, וואו ער האט אייגענטליך זיך געדארפט געפינען. פראפ. ד"ר גלאמבינסקי, דער דעמאלסדי־גער בילדונגס־מיניסטער, וועלכער האט געצוואונגען זיין שעף דעם פרעמיער וויטאס ער זאל דערויף איינגעהען, האט פון דער סיים־טריבונע געבאמקעט עפעס אונפערשטענדליכע רייד, אבער סוף כל סוף איז ער ענטשוויגען געווארען און דער ענין איז פערגעסען געווארען.

—<>—

לארד רידינג אין עמק הירדן

ירושלים, (י.ט.א.) ווייל'נדיג אין עמק הירדן, זענען לארד און ליידי רידינג אויפגענומען געווארען אין דער קאניע דגניה. אין נאמען פון דער יודישער אגענץ האט די געסט בעגריסט ד"ר חיים ארלאזאראוו. אין נאמען פון דער „הסתדרות העובדים" — ה' יוסף בארץ.

ענטפערענדיג אויף די בעגריסונגען, האט לארד רידינג ערקלערט. אז ער גלויבט אין דער צוקונפט פון ארץ ישראל, ער גלויבט, אז די יודי־שע נאציאנאלע היים וועט וואקסען און, אז די יודישע קאלאניסטען וועלען געניסען אין פולער מאס פון דער זיכערקייט, וואס קומט זיי.

געוו. אסיסטענט פון די קליניקען פון אוניווערזיטעט אין בערלין

Dr. MED. STARKER

ווענערישע, הויט, האר און בלאז־קראנקהייטען

12 שרודמיעסקא 12

טעל 126-87

נעהמט אן פון 9—11 און פון 4—8 אווענד.
זונטאג און יום־טוב פון 9 ביז 1 מיטאג.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פרייזן

פוילען און די אויסשטעלונג אין תל-אביב

וואַרשא (יט"א) אין דער אויסשטעלונג אין תל-אביב, וואָס קומט פאָר פון 7-טען ביז'ן 30-טען אַפּריל 1932, בעטייליגען זיך כמעט אַלע אייראָפּעאישע לענדער, ווי אויך אַמעריקע און אַפילו סאָוועט-רוסלאַנד. אַ בעזונדערע ריהרעוודיגקייט ווייזט אין דער הינזיכט אַרויס דייטשלאַנד, וועלכע בעמיהט זיך שוין לאַנג צו בעהערשען דעם אימפּאָרט אין די מזרח-לענדער. דאַגעגען פוילען, וועלכע האָט פאַר דעם אָפּזאַץ פון איהרע סחורות אויף יענע מערק אַ גרויסען פאַרשוס צוליב די פוילישע יודען, וואָס וואוינען אין א"י און זענען גוט בעקאַנט מיט די אויסאַרבייטונגען פון דער פוילישער אינדוסטריע, האָט אָבער ביז-איצט ליידער ווייניג וואָס אויפגעטאָן אין דער ריכטונג.

צוליב דעם האָט, ווי בעוואוסט, די פויליש-א"י'דיגע האַנדעלס-קאַמער בעשלאָסען אָרגאַניזירען אויף דער תל-אביבער אויסשטעלונג אַ ספּעציעלען פוילישען פּאַוויליאָן.

פוילען קען עקספּאָרטירען אין די לענדער פון נאָהענטען מזרח האָלץ און האָלץ-אויסאַרבייטונגען, צעמענט, בענזין, פּאַראַפין, צוקער, מעלאַז, גלאַז, ספּירט, מעטאַלען אין פאַבריקאַטען און האַלב-פאַבריקאַטען, רעהרען, פּלאַטער, טעקסטיל, קאָנפעקציע און פיל אַנדערע.

עס איז דעריבער צו רעכענען, אַז דער פּוילישער פּאַוויליאָן אויף דער אויסשטעלונג וועט אַרום זיך קאָנצענטרירען די וויכטיגסטע צווייגען פון דער פּוילישער אינדוסטריע. אַ דאַנק וואָס עס וועט געפינען ווערען אַ פעסטער פאַר דעם אָבזאַץ פון פּוילישע סחורות אין די לענדער פון נאָהענטען מזרח. אַ בעדייטענדע הילף אין דער ריכטונג ווייזען אַרויס דער האַנדעלס-קאַמער די פיהרענדע קרייזען פון דער פּוילישער אינדוסטריע. אַזוי צ. ב. האָבען אַ רייה ווירטשאַפטליכע פעראיינען, ווי דער פעראַנד פון כעמישער אינדוסטריע, דער פעראַנד פון די גלאַז-הוטעס, דער פעראַנד פון דער קאָנפעקציע-אינדוסטריע, דער פעראיין פון מעטאַל-אינדוסטריעלער אין קראָקא און אַנד. צושיקט ספּעציעלע צירקולאַרען צו אַלע זייערע מיטגלידער מיט דער אויפפאָדערונג צו פעראינטערעסירען זיך מיט דער תל-אביב'ער אויסשטעלונג.

שטענדיגע מוסטער-אויסשטעלונג פון א"י-דיגער און פוילישער פּראָדוקציע

וואַרשא (יט"א) די פויליש-ארץ-ישראל'דיגע האַנדעלס-קאַמער טיילט מיט, אַז זי עפענט אין לאָקאַל פון איהר ביוראָ (קרולעווסקא 43) אַ שטענדיגע אויסשטעלונג פון מוסטערן פון דער א"י-פּראָדוקציע. וועגען טערמין פון דער אויסשטעלונג וועט די האַנדעלס-קאַמער בעזונדער מעלדען.

גלייכצייטיג האָט די ארץ-ישראל-פּוילישע האַנדעלס-קאַמער אין תל-אביב, לויט דער איניציאַטיוו פון דער וואַרשאַווער קאַמער, בעשלאָסען צו עפענען אין איהר לאָקאַל אַ שטענדיגע אויסשטעלונג פון מוסטערן פון דער פּוילישער פּראָדוקציע. צו דעם צוועק וועלען אויסגענוצט ווערען די עקספּאָנאַטען פון פּוילישען פּאַוויליאָן אויף דער אויסשטעלונג אין תל-אביב.

אנפאַל פון היטלער-לייט אויף אַ'ן עקסקורסיע פון „ברית טרומפּעלדאָר" הינטער דאנציג

דאַנציג, (י.ט.א.) בעת אַ נאַכט-אויספלוג פון אַ גרופּע מיטגלידער פון „ברית טרומפּעלדאָר" הינטער דאַנציג איז אָנגעקומען אַ גרופּע היטלער-לייט, וועלכע זענען בעפאַלען די עקסקורסאַנטען עס איז געקומען צו אַ געשלעג, בעת וועלכען איינער פון די היטלער-לייט האָט בעקומען אַ בלוט שטורץ. אַ מיטגליד פון דער דאַנציגער בית"ר-ריי-טונג האָט בעקומען מיט אַן אייזען-שטאַבע איבערן קאָפּ.

בעהיט און בעשירמט זאל מען ווערען
פאַר אזעלכע סוב-לאקאטארען

אין דער קאַנצעלאַריע פון דער פּראָקוראַטור ביים היגען קרייז-געריכט איז די טעג איינגעפלאָסען פאָלגענדע העכסט כאַראַקטעריסטישע אָנקלאַגע:

אַ געוויסער ל. ש. פיהרט שוין זייט אַ רייה יאָהרען אויף נאָוואָמיעיסקאַ גאַס אַ הורט-געשעפט. באַלד ווי דער הערשענדער קריזיס האָט זיך מיט 2 יאָהר צוריק גענומען פערשאַרפען, האָט ער זיך גלייך גענומען שווער צו פיהלען דעם דערמאָהנטען ל. ש. אַזוי, אַז ר'איז שוין מעהר נישט ביכולת געווען אַליין אויפצוהאַלטען אַזאַ גרויסען און טייערען לאָקאַל און דעריבער געווען געצוואונגען אַריינצונעהמען צו זיך אַלס סובלאָקאַטאָר דעם ה' ר. ג.

ביידע שכנים האָבען זיך אַזוי איינגעאַרדענט אַז דאָס פראָנט געוועלב האָט פערנומען דער סובלאָקאַטאָר און ל. ש. האָט זיין געשעפט איבערגעטראָגען אין דער אונטער שטוב.

ס'האָט זיך אָבער אַזוי געפיהרט, אַז ל. ש. איז געגאַנגען וואָס אַמאָל אַראָפּ און פערקעהרט: דאָס געשעפט פון סובלאָקאַטאָר איז געוואַקסען ווי אויף הייוון און האָט זיך כסדר אויסגעברייטערט.

אַז ס'איז שוין ר. ג. געוואָרען גאָר ענג אין געוועלב האָט ער אָנגעהויבען צו זוכען פערשידענע מיטלען ווי אַזוי פטור צו ווערען פון ל. ש. און אַנצוקריגען דאָס גאַנצע געוועלב.

ר. ג. האָט גענומען אָנטון ל. ש. אַלערליי שפּיצלעך און שיקאַנעס, געמאַכט זיך צו איהם נישט געשטויגענע פּרעטענציעס, אַרויסגערופען אָפטע אַוואַנטורעס געהאַלטען אין איין אונטערשיקען וואוילע יונגען און איהם אומאויפהערליך פערביטערט דאָס לעבען.

[illegible] האָט ל. ש. געצוואונגען געווען [illegible] צושטעלען די צאָהלונגען און ער האָט זיך גערעכט, אַז די קרעדיטאָרען וועלען איהם ערקלערן אַן אויפאַדלאַשטש בכדי נישט צו בלייבען נאַכ'ן „ישקני" מיט אַ טאַבע איבער די פּלייצעס, האָט ל. ש., ווי ס'פיהרט זיך געוועהנליך אין דער סוחרישער וועלט, בעצייטענס אַראָפּגערוימט פון די פאַלצעס די זייערע סחורות און זיי מקבר געווען אין [illegible] אונטער'ן געשעפט, רעכענענדיג ביי דער [illegible] געלעגענהייט דעם „פגר" פון דאָרט אַרויסצונעהמען און איהם צו פערשטעקען ערגעץ אין אַ [illegible] אָרט.

מסתמא האָט ר. ג. דערשנאַפּט די מעשה און בעשלאָסען זיין שכן אויך אין דעם פּרט אַ קיצעל צו טון.

ווי ל. ש. האָט פאַרגעוועהען, איז טאַקע אין עטליכע טעג אַרום איהם ערקלערט געוואָרען אַן אויפאַדלאַשטש. ס'איז צונויפגעשטעלט געוואָרען אַ רשימה פון אינווענטאַר-בעשטאַנד און ער איז איבערגעגעבען געוואָרען אונטער דער השגחה פון דער פּאָליציי.

אין אַ צייט אַרום האָט זיך ל. ש. אַריינגעכאַפּט אין קעלער און געוואָלט פון דאָרט אויפרוימען דעם „משא ומתן".

ווי גרויס איז אָבער געווען זיין איבעראַשונג, ווען ר'האָט דערזעהען, אַז ס'האָט שוין עמיצער דורך דער צייט דאָרט חמץ געבייטעלט און נישט איבערגעלאָזט אַפילו אַ שטיקעל סחורה אויף אַ רפואה.

ל. ש. האָט באַלד פערשטאַנען, אַז דאָס איז געווען זיין סובלאָקאַטאָרס מלאכה.

קיין הויך קירוש האָט ער אָבער נישט געטאָרט מאַכען ווייל מ'וואָלט איהם געקאָנט בעשולדיגען אין בעגעהען אַ ביינזוויליגען באַנקראָט און ס'וואָלט איהם געדראָהט דערפאַר איינגעזעצט צו ווערען אויף לאַנגע חדשים אין קרימינאַל.

ל. ש. איז דעריבער געצוואונגען געווען אויסצוזוכען די אונטער-געשיקטע פערדינער און גאַנץ לאַנגע אונטער-האַנדלונגען איז איהם ענדלעך געלונגען פאַר אַ הויכע סומע „אויסקויף-געלד" פון זיי אַרויסצוקריגען די לקיחה.

די גאַנצע צייט האָט ער צוליב די אָנגעוויזענע טעמים געשוויגען. איצט נאָכדעם, ווי ר'איז שוין מיט זיינע קרעדיטאָרען דורכגעקומען און דער אויפאַדלאַשטש איז אויפגעהויבען געוואָרען, האָט ער בעשלאָסען זיין געטרייען סובלאָקאַטאָר צו פערשיטען.

געגען ר .ג. ווערט געפיהרט אַן אויספאָרשונג.

ארגוס.

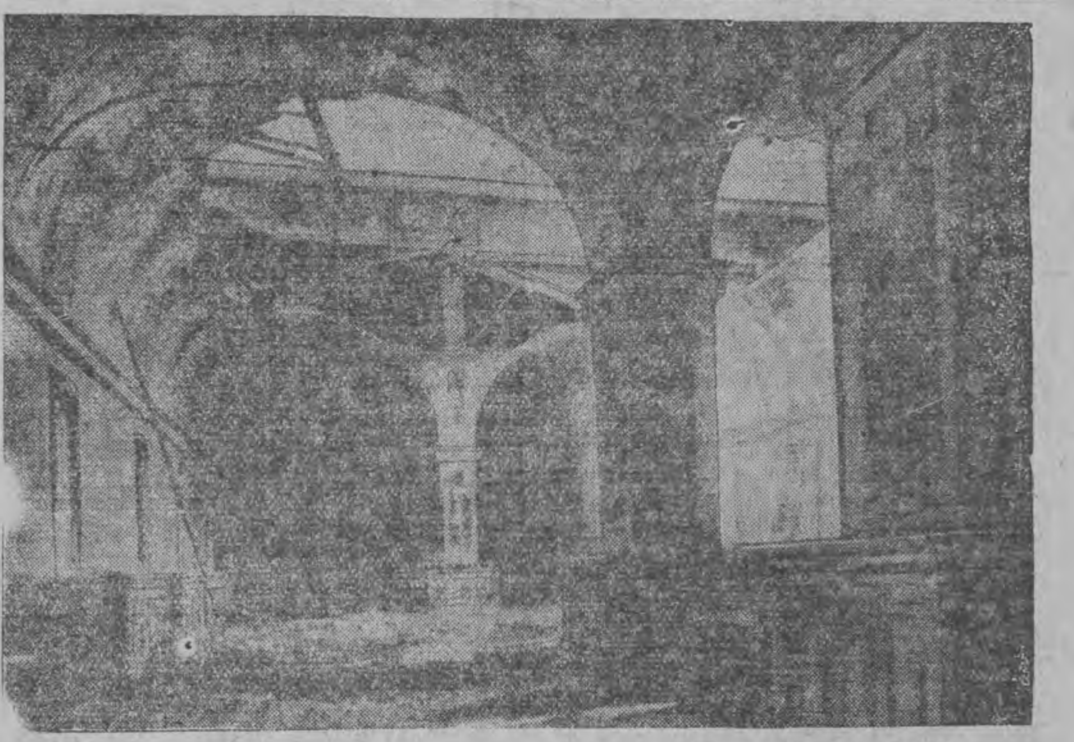

א בילד פון דער קאַטאַסטראָפע, וואָס האָט פאַסירט אין דער ביבליאָטעק פון וואַטיקאַן.

דעם פויער'ס משפט
(אַ מעשה)

אויפ'ן לאַנגען, ברייטען טראַקט, וואָס איז [illegible] און דאָרט דורכגעוואָרפען מיט אַ קליינער זויערישער הייזקע, אַן אַרומגעצוימטע מיט אַ זיף אַקער-פעלד, אין דער לענג און אין דער ברייט — האָט זיך כמה יאָהרען אויפגעהאַלטען אַ קרעטשמע, איינער אַ גוי. דער גוי האָט די קרעטשמע איבערגענומען בירושה פון זיין פאָטער, דער פאָטער פון זיידען, דער זיידע — פון עלטער-זיידען אַזוי אין די ווייט וויימע דורות אַריין.

אין די אַלטע צייטען, ווייסט דער גוי, דער קרעטשמער, אַז זיין עלטער-עלטער-זיידע איז געווען אין קרעטשמע גאָר גוט כאָטש מען איז אַ איינציגער מענטש פערוואָרפען אין וויסטען העק, צווישען אַזוי פיל פּויערים, וואָס זענען פון תמיד אָן בעוואוינט אומצוגעהן מיט'ן שניט-מעסער און מיט דער האַק. אַ ציטער געהט דורך דורכ'ן לייב, בעגעגענדיג זיך מיט אַ בליק פון זייער'ס אַן אויג, וואָס קוקט אַזוי גזלנ'יש. פונדעסטוועגען האָט זיך זיי, די אַלטע גוים, פון די אַלטע צייטען געלעבט, במנוחה אויפ'ן אָפענעם פּוילישען וועג.

זיינע צייטען, דעם היינטיגען קרעטשמער'ס, זענען גאָר אַנדערע. ס'איז שלעכטער, לעבט כסדר אומרוהיג, ווייל שטענדיג זעהט ער די קריסטליכע שכנים קוקען גראָב אויף איהם, מיט רוגזה רעדען זיי צו איהם. איז דאָ אַ ברירה צו דעם? פּרנסה דאַרף מען, מוז מען בלייבען אויפ'ן טראַקט אין קרעטשמע, צווישען צוויישיגען פאָלק, וואָס האַלט זיך אין איין פרוכטבער'ן.

זיצט דער קרעטשמער הינטער'ן קראָם-טיש, וואַרט אויף קונים, טוט עמיצער פערבלאָנדזשען איז מילא — פערבייסט מען אַ זויער שטיקעל און אַ וואַרימען קרוטשאַק. כמעט שטענדיג שפּיצט מען אַז די אויערן. רק מ'קוקט זיך אויס די אויגען אויף אַ פּוהר, וואָס דאַרף אָנקומען פון העט ווייט, ברענגען מידע געסט פון אַ אונבעקאַנטע ריכטונג, זיי זאָלען זיין די פּרנסה-געבערס...

אַנומעלט, נאָס האָט געהאָלפען, פאָר דער קרעטשמע איז פערפאָהרען אַ קאַטש, פון איהר איז אַראָפּ אַ פּריץ מיט אַ פּאָר לאַנגע, שוואַרצע און בייזע וואָנצעס. האָט ער זיך אוועקגעזעצט ביים טיש אין קרעטשמע און בעפוילען דעם קרעטשמער:

— דערלאַנג צעהן געקאָכטע אייער!

און איידער וואָס און ווען, האָט דער פּריץ בעקומען די אויסגעקאָכטע אייער.

אויפגעגעסען די אייער האָט דער פּריץ זיך אויפגעהויבען פון זיין זיץ, האָט אַ שפּיי-געטון, זאָגענדיג:

כאַמיע!

און ער איז אַרויס צו דער קאַטש און האָט זיך תיכף דערוויטערט פון דער קרעטשמע.

דער פּריץ האָט נישט בעצאָהלט פאַר די אייער.

אַן עגמת נפש פאַר'ן קרעטשמער. דעם שטילען גוי, האָט דערפון אָנגעהויבען צו גרימען אין לייב: ס'טייטש, פאַר וואָס זאָל איהם דער עושר נישט בעצאָהלען פאַר זיין סחורה?

אָבער דאָס איז געווען נאָך ווייניג דעם פּריץ: ער האָט אָנגערייצט אויפ'ן קרעטשמער די פרומינע גוים, וועלכע האָבען געוואָלט פערטיליגען דעם קרעטשמער מיט זיין בני-בית.

דער קרעטשמער האָט זיך אָבער געוועהרט, ער איז געווען אַ נוקם ונוטר, ער האָט אויפגעהערט די גוים צו פערקויפען די געשמאַקע ווייצענע געבעקסען, וואָס זיי האָבען ליב געהאַט סכנות-נפשות, האָט זיי נישט געלאָזט אָנשמעקען זיך מיט'ן ריח פון זיינע גערויכערטע פליישען, און דער המון האָט אויפגעהערט צו רודפ'ן דעם אָרענטליכען מאַן.

דער קרעטשמער האָט ווייטער געטון דאָס זייניגע, ער איז אַוועק אין דאָרף, זיך בעקלאָגט פאַר'ן געריכט, אַז דער פּריץ איז איהם שולדיג 500 רובל, וואָס ער וויל איהם נישט אָפּגעבען.

אין טאָג פון משפט, האָבען זיך ביידע געשטעלט אין געריכט: דער קרעטשמער און דער פּריץ. דער שופט פרעגט דעם פּריץ:

— וואָס זאָגסטו צו דעם, וואָס דער תובע פערלאַנגט פון דיר?

— איך בין קיינעם נישט שולדיג אַזוי פיל געלד, האַר שופט, — זאָגט דער שררה.

— וואָס זאָגסטו צו דער דאָזיגער טענה? — פרעגט דער שופט דעם קרעטשמער.

ער איז מיר שולדיג 500 רובל.

— נישט אמת, האַר ריכטער — פאַלט אַריין אין די רייד דער פּריץ.

— פאַרוואָס איז ער דיר שולדיג אַזאַ גרויסען סכום געלד — פרעגט דער שופט.

הויבט אָן דער קרעטשמער צו דערציילען, אַז דער שררה איז פערפאָהרען צו זיין קרעטשמע, ער האָט בעפוילען זיך דערלאַנגען 10 געקאָכטע אייער, די אייער זענען געווען פריש, די היהנער האָבען זיי אָקאָרשט געהאָט געלעגט. ער וואָלט אויף די אייער בעזעצט היהנער, וואָלטען זיך דערפון אויסגעבריהט הינדלעך, די הינדלעך, וואָלטען דערנאָך געלייגט אייער, פון די אייער וואָלטען אויסגעבריהט געוואָרען אַנדערע היהנער, וואָס וואָלטען געלעגט אייער, און עס וואָלטען פונדעסניי אויסגעבריהט געוואָרען הינדעלעך אַזוי עד סוף כל הדורות דערום, לויט זיין פּשוט'ן חשבון, קומט אויס, אַז מיט די צעהן אייער, וואָס דער פּריץ האָט געהייסען אויסקאָכען און ער האָט זיי אויפגעגעסען, האָט ער הזיק על-כל-פּנים 500 רובל.

דער שופט האָט זיך פערטראַכט און אַרויסגעטראָגען דעם פּסק: פאַר 20 אייער וואָס דער פּריץ האָט אויפגעגעסען, דאַרף ער בעצאָהלען 500 רובל, ווייל דערמיט האָט ער גורם געווען דאָס נישט געבוירען ווערען פון אַ סך דורות. וועלכע קאָנען לפּחות בערעכענט ווערען 500 רובעל.

דער פּריץ האָט זיך געקראַצט ביי דער פּאה דער פּסק-דין האָט איהם נישט קיין הנאה געטון, געבען פאַר 10 אייער 500 רובל איז אַ הימעלגעשריי, אויב ער וואָלט וועלען, וואָלט ער איהם צוריקגעגעבען דריי מאָל צעהן אייער, אָבער עס האָט גאָרנישט געהאָלפען.

דער פּריץ האָט אָנגעקלאָגט אין העכערען געריכט דעם פּסק פון דאָרפישען שופט.

אַז עס איז געקומען דער טאָג פון משפט, האָט דער שררה, מיטגענומען אין שטאָט אַריין זיינעם אַ פּויער, מיט וועלכען ער פּלעגט זיך שטענדיג יועץ זיין.

ווען דער ריכטער האָט שוין געהאַט אויסגעהערט ביידע צדדים איז פּלוצלונג אַריינגעלאָפען אין געריכט אַריין, דעם פּריצ'ס בעל-יועץ, דער פּויער מיט'ן קאָפּ לאַנגע קאָלטונעס, צוזאַמען מיט באָרוועסע פיס. און בלויז לייוונטע הויזען אויפ'ן לייב, ער האָט פערבראַכט ביידע הענט און מיט אַן אויפריכטיג קול זיך געקלאָגט פאַר'ן שופט:

— האַר ריכטער, דערבאַרימט זיך. גיט אַן עצה, אַן אָרימען אָקערמאַן! כ'האָב געהאַט אַרבעס צום זייהען, האָט מיין ווייב זיי אָפּגעקאָכט... וואָס זאָל איך איצט טון? זאָגט, אפשר קאָן איך פערזייהען דאָס פעלד מיט געקאָכטע אַרבעס?

— — — — — — — — — — — — — — — —

דער שופט האָט זיך אויף לאַנג פערטראַכט, לסוף האָט ער אַרויסגעזאָגט זיין פּסק:

— דער פּריץ דאַרף בעצאָהלען דעם קרעטשמער צעהן גראָשען פאַר צעהן אייער. געקאָכטע אַרבעס ווערען נישט געזייהט...

דאָס מאָל האָט דער פּויער געמשפּט.

יחזקאל באַטשינסקי.

געבורטס-קאנטראל

און דער יעצטיגער וועלט-קריזיס

(בריף פון לאנדאן)

אין געריכט-צימער פון דעם בעריהמטען ענג-לישען ריכטער מעקארדי אין ליעדז, האט זיך לעצ-טענס אפגעשפּילט אַ סצענע, וועלכע כאַראַקטערי-זירט אונזער איצטיגע צייט אין דער גאַנצער צי-ווילזירטער וועלט.

פאַר דעם ריכטער איז געשטאַנען אַ פרוי, בלאַס, אויסגעמאַטערט, אויסגעצערט, פערעלטערט, פאַר איהר צייט, זי איז אַ מוטער פון זיבען קינדער; אַלע געבוירען אין יאָהר נאָכ'ן אַנדערען. דער פאָטער איז אַרבייטסלאָז. די פאַמיליע פון ניין נפשות לעבט אין אַ האַלב-פינסטערע צימערען, און קען קוים דערהאַלטען די יונגע עופה'לעך ביים לעבען. די פרוי האָט אָבער דערפיהלט, אַז זי דאַרף ווערען אַ מוטער פון נאָך אַ קינד, אַנ'אַכטעס זי איז געווען אין פערצווייפלונג און האָט געמאַכט אַנ'אומלעגאַלע אָפּעראַציע. זי איז אַרעסטירט גע-וואָרען און געבראַכט געוואָרען פאַר'ן ריכטער.

אין ענגלאַנד איז דאָס געזעץ זעהר שטרענג אין אַזעלכע זאַכען. עס הערשט דאָ נאָך דער אַלטער פוריטאַנער געזעץ, לויט וועלכען אַזעלכע אָפּעראַציעס זענען אַ שווערער פערברעכען, פאַר וועלכען עס קומט פיל יאָהר תפיסה. די ענגלישע גערעכטיגקייט איז אפשר די גערעכטסטע פון אַלע, זי איז אָבער אויך די שטרענגסטע פון אַלע, די אָרימע אונגליקליכע מוטער איז דערום געשטאַ-נען אין אימה פאַר דעם אַלטען ריכטער, מעקאַרדי, און ער וואַרט איהר שטראָף פון פינף אָדער צעהן יאָהר תפיסה.

אויסגעלאָזט האָט זיך אָבער עפּעס גאָר אַנ-דערעס. די פרוי איז בעפרייט געוואָרען.

דער ריכטער האָט גערעדט וועגען איינער פון די אַנגעוועהטאָגסטע פראַגען פון אונזער נאָדערנער צייט — וועגען דאָס רעכט און וועגען דערפליכט פון דער געזעלשאַפט אין דער איצטיגער שווערער צייט צו בעשרענקען די צאָהל פון קינדער, וועלכע זאָלען קומען אויף דער וועלט.

ביי אין די דאָזיגע פראַגע נישט, די גאַנצע ציוויליזירטע וועלט, מיט דער אויסנאַהמע פון די אַנגלאָ-זאַקסאַנישע לענדער (איינשליסענדיג אַמעריקא) דיסקוטירט שוין די דאָזיגע פראַגע פאַר יאָה-רען און אין איינינע לענדער, (ווי צ. ב. רוסלאַנד), זענען שוין אַפילו גענומען געוואָרען שריט זי צו לעזען. ביי איז געווען נאָר דאָס, וואָס די דאָזיגע ווערטער האָט מען איצט געזאָגט עפענטליך אין ענגלאַנד; ביי איז אויך געווען דאָס, וואָס געזאָגט האָט זיי אַנ'ענגלישער ריכטער; און ביי איז אויך געווען דער אופן, ווי אַזוי ער האָט זיי געזאָגט.

ריכטער מעקאַרדי האָט זיך נישט אַריינגעלאָזט אין אַ טעאָרעטישע דיסקוסיע וועגען געבורט-קאָנט-ראָל. ער האָט בלויז דערצעהלט וועגען די ערפאַה-רונגען מיט וועלכע ער אַליין, אַלס ריכטער, שטויסט זיך אָן.

„עס איז שוין צייט, אַז מיר זאָלען רעדען אָפען וועגען די דאָזיגע פראַגען — האָט ער גע-זאָגט — עס איז שוין צייט, אַז עס זאָל אויפהערען דאָס פאַלשע שעהמען זיך מיט וועלכען די דאָ-זיגע גרויזאַמע רעאַליטעטען פון אונזער לעבען ווערען פערשטעלט. עס איז נישטאָ קיין איין מענש, וועלכער איז אַרומגעפאָהרען אַזוי ווי איך איבערן לאַנד און געהאַט צו טון מיט די פעלע, מיט וועלכע איך האָב געהאַט צו טון, וועלכער קען האָבען דאַנעגען מיינע דיבורים".

און דער ריכטער האָט פאַר זיינע צוהערער אויפגעדעקט אַביסעל דעם שלייער העכער, וועלכען מען האַלט ביי אונז פערבעהאַלטען די דאָזיגע זאַ-כען.

אַ צעהנטעל פון דער גאַנצער בעפעלקערונג — האָט ער דערצעהלט — זענען געבוירען פיזיש און גייסטיג קראַנק, און וואָלטען באמת גאָר נישט בעדאַרפט געבוירען ווערען.

אין ענגלאַנד אַליין זענען פאַראַן דריי הונ-דערט טויזענד גייסטיג קראַנקע פרויען, וועלכע ברענגען אונגעשטערט אויף דער וועלט גייסטיג קראַנקע קינדער און לויט דעם געזעץ טאָר מען זיי נישט פערווערען דאָס צו טון.

עס זענען פעראַן טויזענדער און טויזענדער קרבנות פון פערברעכען און שוידערליכע קראַנקהיי-טען. די קינדער, וועלכע ווערען געבוירען אין אַ-זעלכע פאַלען זענען אַלע פער'משפט אויף אַ לע-בען פון שרעקליכע פיזישע און גייסטיגע ליידען. די דאָזיגע קינדער קענען אַליין קיינמאָל פון קיין גליק נישט וויסען און קענען קיינעם קיין גליק נישט ברענגען. „די יעניגע, וועלכע ערלויבען אַ-זעלכע קינדער געבוירען צו ווערען, בעגעהען, לויט מיין מיינונג, אַ מאָראַלישען פערברעכען, ווייל די דאָזיגע קינדער — אונשולדיגע קינדער — זענען פער'משפט צו אונפערמיידליכע וועהטאָג און שאַנד".

ווענדענדיג זיך צו דער בעשולדיגטער פרוי, האָט דער ריכטער געזאָגט: לויט דעם געזעץ, זייט איהר שולדיג אָבער דער דאָזיגער געזעץ איז געשאַפען געוואָרען מיט זיבעציג יאָהר צוריק און פון דאַן אָן האָט זיך דער נאַציאָנאַלער שטאַנד-פונקט פיל געביטען, און איך בין צופרידען צו זעהן, אַז אַ נייער און ברייטערער שטאַנדפונקט איז געשאַפען געוואָרען. דער געזעץ ווי ער איז איצט, טוט מעהר שאָדען, ווי גוטס און איך בין איבער-צייגט, אַז ער דאַרף געענדערט ווערען".

אַזעלכע ווערטער, וועגען אַזאַ ענין און פון אַנ'ענגלישען ריכטער דייטען באמת אַן אויף אַנ'-איבערקעהרעניש אין דעם ענגלישען אַרט דענ-קען און אין ענגלישע געזעלשאַפטליכע מנהגים, מען דאַרף וויסען, אַז אין ענגלאַנד האָט ביז איצט וועגען דער דאָזיגער פראַגע פון געבורט-קאָנטראָל גאָר אין גאַנצען נישט געקאָנט רעדען אין דער עפענטליכקייט.

קיין זאַך צייגט אַזוי נישט אויף דעם פראָ-גרעס פון דער וועלט ווי די בעציהונג צו דער דאָ-זיגער פראַגע פון געבורט-קאָנטראָל. נאָך מיט אַ גאַנץ קורצער צייט צוריק האָט כמעט ווי גאַנצע אַזוי גערופענע „העכערע" געזעלשאַפטליכע מיי-נונג מיט איין שטים פער'דאַמט קינדער-קאָנטראָל.

טויט פון אַן אַרטיסט

דער בעריהמטער צירק-ארטיסט און דאמען-אימיטאטאָר באַרבעט, איז אַראָפּגעפאַלען פון אַ טראַפּעץ און איז דערהרג'עט געוואָרען.

געשטאָרבען ירושלים'ער בישאָף פון דער אַנגליקאַנישער קירך

לאָנדאָן, (י. ט. א.) אין דרייקספּעלד איז געשטאָרבען אין 62-טען לעבענס יאָהר דער אנגלי-קאנישער בישאָף אין ירושלים ד"ר רעני מעק-אינס. דעם אַמט פון בישאָף פון דער אנגליקאַנישער קירך האָט ד"ר מעק-אינס פערנומען זייט 1914.

אַמסטערדאַמער מאַגיסטראַט אָרדענט איין אַ כשר'ע קיך פאַר נויטבעדערפטיגע יודען

אַמסטערדאַם, (י.ט.א.) דער מאַגיסטראַט פון דער שטאָט אמסטערדאם האָט בעשלאָסען איינ-צואָרדנען אין אַ יודישער פאָלקס-שול אין אלטען אַמסטערדאַמער געטאָ אַ כשר'ע יודישע קיך, וועל-כע זאָל ארויסגעבען יודישע נויטבעדערפטיגע וואַ-רימע מיטאָגען צו 5 האָלענדישע סענט (אַנ'ערך 15 גראָשען) פאַר אַ מאָהלצייט.

בעגעגעניש פון די מאָטאָציקליסטען!

וועלכע האָבען געמאַכט אַ רייזע איבער אַפריקאַ און זענען איצט צוריקגעקומען קיין בערלין.

קלעפּסידרעס

צו זעהר ביליגע פּרייזן

נעהמט אן די דרוקעריי פון

„נייעם פאלקסבלאט"

די קלעפּסידרעס ווערען איז משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט און פונאנדערגעשיקט איבער דער שטאָט.

ווי מען שיקט בילדער דורך דראַטען

פון ל. באַראַדולין.

ווי אַזוי קען מען אַ פאָטאָגראַפיש בילד שי-קען דורך דראָטען?

די איינריכטונג רופט זיך „טעלעפאָט", און האָט צוויי סטאַנציעס. די ערשטע סטאַנציע איז די, פון וועלכער מען שיקט אַרויס דאָס בילד, און די צווייטע איז די, וואו מען ערהאַלט דאָס בילד.

כדי צו קריגען אַ בעגריף ווי אַזוי בילדער קענען געשיקט ווערען דורך דראָטען, דאַרף מען בעהמען אין האַנד אַ בילד, מיר וועלען זאָגען — אַ פּאָרטרעט פון אַ בעקאַנטען מענשען — און עס בעאָבאַכטען. זעהען מיר פאַר זיך טונקעלע און העלערע טיילען און פינטעלעך. אַט די קאָמבינאַציע פון טונקעלערע און העלערע טיילען, אָדער פינ-טעלעך שאַפען מיט זיך די קאָנטורען און די גאַנ-צע געשטאַלט פון דעם פנים, ווען מיר זאָלען נעה-מען אַ שטיק ווייס פּאַפּיר און אויסמאָהלען אויף איהם טונקעלע און העלערע פינטעלעך אין אַבסאָ-לוט דער זעלבער אָרדנונג. ווי זיי זענען אויף דעם ערשטען בילד, וועלען מיר האָבען פאַר זיך אַ פולשטענדיגע קאָפּיע פון דעם בילד.

כדי צו מאַכען אַ קאָפּיע פון אַ בילד דורך דראָטען אויף אַ סך מיילען ווייט, איז די איינריכ-טונג אַזאַ:

אין אַ פינסטערען קעסטעל אין דער צווייטער סטאַנציע שטעלט מען אַריין אַ שטיק פאָטאָגראַפיש סענסיטיווע פּאַפּיר אין אַ ראַהם. ענטקעגען דער ראַהם מיט'ן פּאַפּיר ברענט אַ לעמפּעל, דאָס לעמ-פּעל איז פערשטעלט מיט אַ ווענטעל, וואָס האָט אַ קליין לעכעלע, אַזוי אַז אויף דעם פאָטאָגראַפי-שען פּאַפּיר פאַלט בלויז איין דין בינטעל ליכט שטראַהלען. אַ ספּעציעלע מאַשין רוקט אומויסלעך די ראַהם מיט'ן פּאַפּיר פון אויבען אַראָפּ און פון איין זייט צו דער צווייטער, אַזוי אַז דאָס דין בינ-טעל שטראַהלען פאַלט אויף פערשידענע טיילען פון דעם פּאַפּיר, ביסלעכווייז געהט דורך דאָס דין בינטעל שטראַהלען איבער דער גאַנצער לענג און ברייט פון דעם פּאַפּיר, אַזוי אַז עס בלייבט נישט קיין איין פינטעלע אויפ'ן פּאַפּיר, אויף וועלכען די ליכט-שטראַהלען זאָלען נישט האָבען געפאַלען.

דאָס לעמפּעל ווערט, נאַטירליך, געשפּייזט מיט אַנ'עלעקטרישען שטראָם, און די קראַפט פון דעם עלעקטרישען שטראָם האַלט זיך שטענדיג אין בייטען; מאָמענטענווייז איז עס שטאַרקער, און מאָ-מענטענווייז איז עס שוואַכער. ווען דער שטראָם איז שטאַרקער, ברענט דאָס לעמפּעלע העלער, פאַלט אויפ'ן פּאַפּיר אַ שטאַרקערע ליכט, ווערט אויף יענעם פלאַץ דאָס פּאַפּיר שוואַרצער. און ווען דער עלעקטרישער שטראָם ווערט שוואַכער, ברענט דאָס לעמפּעל וועניגער העל, ווערט דאָס דין בינטעל שטראַהלען שוואַכער און אויף יענעם אָרט וועט דאָס פּאַפּיר בלייבען ליכטיגער, אָדער ווייסער. ווען דער עלעקטרישער שטראָם שטעלט זיך אין גאַנצען אָפּ, ווערט דאָס לעמפּעל אין גאַנצען אויסגעלאָשען, און אין יענעם אָרט וועט דאָס פּאַ-פּיר בלייבען אינגאַנצען ווייס.

כדי אָט די אַלע שוואַרצע און ווייסע, טונ-קעלע און העלערע פינטעלעך, וואָס וועלען זיך אָפּ-דרוקען אויף יענעם שטיק פאָטאָגראַפישע פּאַפּיר, זאָלען זיך אויסלייגען אין אַזאַ אָרדנונג, אַז עס זאָל זיך פאָרמירען אַ קאָפּיע פון דעם בילד, מוז מען געפינען אַזאַ איינריכטונג. אַז דאָס בילד, וואָס געפינט זיך אין דער ערשטער סטאַציע, זאָל אַליין קאָנטראָלירען דעם עלעקטרישען שטראָם, וואָס געהט אַריין אין דעם לעמפּעל אין דער צווייטען סטאַציע, און אָט דער ציל ווערט דערגרייכט אויף אַזאַ אופן:

פון דעם בילד מאַכט מען אַ נעגאַטיוו. דער נעגאַטיוו איז פון גלאָז, אָדער פון דורכזיכטיגען פילם, און דאָס בילד איז אויף איהם אָפּגעדרוקט אין אַ פערקעהרטער אָרדנונג: דאָרטען, וואו אויפ'ן אָריגינעלען בילד איז שוואַרץ איז אויפ'ן נעגאַטיוו ווייס, אָדער דורכזיכטיג; און דאָרטען, וואו אויפ'ן בילד איז ווייס, איז אויפ'ן נעגאַטיוו שוואַרץ אָדער נישט דורכזיכטיג.

דער נעגאַטיוו ווערט איינגעפּאַסט אין אַ ראַהם און איינגעשטעלט אין אַ קעסטעל אין דער ערש-טער סטאַציע, ענטקעגען איהם ברענט אַ לעמפּעל, איינגעשטעלט מיט אַ ווענטעל, און אין מיטען איז אַ קליין לעכעל דורך וועלכען עס געהט דורך אַ דין בינטעל שטראַהלען און פאַלט אויף דעם נע-גאַטיוו. דער נעגאַטיוו, אין זיין ראַהם, רוקט זיך אויך פון אויבען אַראָפּ און פון איין זייט צו דער צווייטער. אַלץ ווי אין דער צווייטער סטאַציע.

אויף דער צווייטער זייט פון דעם נעגאַטיוו געפינט זיך אַ פאָטאָ-עלעקטרישע צעל. דאָס איז איינע פון די וואונדערבאַרסטע ערפינדונגען וואָס זענען געשאַפען געוואָרען פאַר די לעצטע פאַר-צענדליג יאָהרען. עס זעהט אויס ווי אַ לעמפּעל און בעזיצט די מערקווירדיגע אייגענשאַפט וואָס עס קען דורכלאָזען דורך זיך אַנ'עלעקטרישען שטראָם נאָר דאַן, ווען ליכט פאַלט אויף איהר. וואָס מעהר ליכט עס פאַלט אויף איהר — אַלץ שטאַרקער וועט זיין דער עלעקטרישער שטראָם. וואָס זי וועט דורכלאָזען. ווען עס איז פינסטער און קיין ליכט פאַלט נישט אויף איהר, וועט זי קיין עלעקטרישען שטראָם גאָר נישט דורכלאָזען. און דער עלעקטרי-שער שטראָם, וואָס שפּייזט דאָס לעמפּעל אין דעם אַפּאַראַט פון דער צווייטער סטאַציע, מוז דורכגעהן דורך אָט דער פאָטאָ-עלעקטרישער צעל, וועלכע געפינט זיך אין דעם אַפּאַראַט פון דער ערשטער סטאַציע, דער שטראָם פליסט דורך די געוועהנליכע טעלעפאָנישע אָדער טעלעגראַפישע דראַטען, און דעריבער זאָגט מען, אַז די בילדער ווערען געשיקט דורך די טעלעפאָן דראַטען.

איז די לאַגע איצטער אַזאַ: אין אַפּאַראַט פון דער ערשטער סטאַציע געפינט זיך דער נעגאַטיוו פון אונזער בילד. אויף איהם פאַלט אַ דין בינטעל ליכט-שטראַהלען. דער נעגאַטיוו רוקט זיך אַרויף און אַראָפּ, און פון איין זייט צו דער צווייטער, אַזוי אַז דער דין בינטעל שטראַהלען געהט דורך די גאַנצע לענג און ברייט פונם נעגאַטיוו, אין דעם מאָמענט ווען דער דין בינטעל שטראַהלען וועט פאַלען אויף אַ העלע-רען, אָדער מעהר דורכזיכטיגען טייל פון דעם נע-גאַטיוו, וועט דער נעגאַטיוו דורכלאָזען מעהר שטראַ-לען, און דאַן וועט אויף דער פאָטאָ-עלעקטרישער צעל פאַלען מעהר ליכט-שטראַלען, וועט זי דורכ-לאָזען אַ שטאַרקערען עלעקטרישען שטראָם, וועט דאָס לעמפּעל אין דער צווייטער סטאַציע זיך אָנ-צינדען שטאַרקער, וועט אויפ'ן פאָטאָגראַפישען פּאַפּיר דאָרטען זיך אָפּדרוקען אַ שוואַרצער פינטעל. אין אַ צווייטען מאָמענט וועט דער בינטעל שטראַלען אין דער ערשטער סטאַציע פאַלען אויף אַ שוואַר-צערען, אָדער וועניגער דורכזיכטיגערען טייל פון דעם נעגאַטיוו: וועט דער נעגאַטיוו דורכלאָזען ווי-ניגער שטראַהלען, וועט די פאָטאָ-עלעקטרישע צעל זיין וועניגער בעלויכטען, וועט זי דורכלאָזען אַ שוואַכערען עלעקטרישען שטראָם, וועט דאָס לעמ-פּעל אין דער צווייטער סטאַציע ברענען שוואַכער, וועט זיך אין יענעם אָרט אויפ'ן פּאַפּיר אָפּדרוקען אַ העלערער פינטעל.

דער רעזולטאַט וועט זיין, אַז אויף דעם פאָטאָ-גראַפישען פּאַפּיר אין דער צווייטער סטאַציע וועלען זיך אָפּדרוקען טונקעלע און העלערע פינטעלעך אין פונקט דערזעלבער אָרדנונג, ווי זיי זענען אויף דעם אָריגינעלען בילד, און דאָס בילד אויף דעם שטיק פּאַפּיר וועט זיין אַ קאָפּיע פון דעם אָריגי-נעלען בילד.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

דאנערשטאג 31 דעצעמבער | כא טבת תרצ"ב

זון-אויפגאנג 7.45
זון-אונטערגאנג 3.26

די פערצווייפעלטע לאגע פון לאדזער סוחר'טום

די לעצטע נאוועלע פון אומזאץ-שטייער. — דער ריטשאלט פון האנדעלס- און ארבייטס-פא- טענטען. — קונים מיידען אויס די סוחרים, וואס פיהרען האנדעלס-ביכער. — די קאנטראלעס פון דער פינאנץ-מאכט. — דער פאראגראף 47. — פראיעקט פון איבערווארפען דעם אומזאץ- שטייער אויף די שפינערס. — שיקאנעס פון קאנטראלערען

אלגעמיינע פערזאמלונג פון צענטר. סוחרים-פעראיין (פיעטריקאווער 10)

אין צענטראלען סוחרים-פעראיין (פעטריק. 10) איז פארגעקומען א פערזאמלונג וועגען דער לעצטער נאוועלע פון אומזאץ-שטייער.

די פערזאמלונג צו וועלכער ס'איז געקומען אנ'עולם פון 300 פערזאן, ווערט געעפענט פון פרעזעס אינזש. גרשון פראשקער. אין א לענגערע רעדע רעדט ער ארום די איצטיגע ביטערע לאגע פון דעם סוחר ... טויזענדער עקזיסטענצען ווערען אפגע- שוואכט פון דער איבערפלאך און די רעשט געפינט זיך ביים ראנד פון אונטערגאנג. די לאגע ווערט פון טאג צו טאג אלץ קאטאסטראפאלער. דאס סוחר'טום געפינט זיך אין דער גרעסטער פער- צווייפלונג.

אן אויספיהרליכען רעפעראט האלט דירעקטאר ה. שווארצמאן וועגען דער לעצטער נאוועלע פון אומזאץ-שטייער, וועלכע איז איינע פון יענע פון די גרעסטע אין כעסטע די נאוועלע — זאגט דיר. שווארצמאן, זעהט פאר פערלייכטערונגען ביים אויס- מעסטען דעם אומזאץ-שטייער (שטאט 2 נאר א האלבען פראצענט), און וועגען דעם ריטשאלט פון די 3-טע און 4-טע קאטעגאריע האנדעלס-פאטענטען און 6. 7. און 8. קאט. ארבייטס-פאטענטען.

דער טומעל וואס איז ארום דער נאוועלע גע- מאכט געווארען איז אנ'איבריגער ווייל פון דער נאוועלע איז גארנישט צו דערווארטען קיין גרויסע ישועה. דאס פיהרען ביכער איז א גרויסע קאמפליקאציע. מחמת נישט יעדער סוחר איז אומ- שטאנד צו פיהרען ביכער, דאס פיהרען האנדעלס- ביכער איז נאך קאמפליצירטער דערמיט, וואס די קונים מיידען אויס די סוחרים ביי וועלכע ס'ווערען געפיהרט האנדעלס-ביכער, דאס איז צוליב די אפטע קאנטראלעס, וואס ווערען אדורכגעפיהרט פון די פינאנץ-ארגאנען, און פון די אויסצוגען פון די בי- כער דערוויסען זיי זיך וועגען די קניות פון די קונים ביי די סוחרים.

דער צענטראלער סוחרים-פעראיין ווענדט אן אלע מיטלען מבטל צו מאכען דעם פאראגראף 47 פון אוסטאוו פון אומזאץ-שטייער, און בעמיהט זיך ביי דער פינאנץ-מאכט צו בענרענצען און צו בעזיי- טיגען די קאנטראלעס, כדי די קונים זאלען זיך נישט שרעקען צו קויפען ביי די סוחרים, וואס פיה- רען האנדעלס-ביכער.

דער צענטר. סוחרים-פעראיין האט זיך די גרעסטע מיה געגעבען, אז דער פראיעקט וועגען איבערווארפען דעם אומזאץ-שטייער אויף די שפי- נער'ס, און די מאנופאקטור-סוחרים זאלען איינגאנ- צען בעפרייט ווערען, זאל שוין אריין אין קראפט פון 1. יאנואר 1932. די דאזיגע בעמיהונגען האבען זיך לײדער נישט איינגעגעבען, וואהרשיינליך, וועט דער פראיעקט רעאליזירט ווערען פון אפריל אן.

בכלל — זאגט דער רעדנער, איז דאס פיהרען האנדעלס-ביכער זעהר וויכטיג פאר די סוחרים, שוין צוליב דעם אליין, וואס זיי ווילען זיך איינ- ברענגען 2 פראצענט פון שטייער, דער פעראיין בעמיהט זיך אויך, איינצופיהרען א געוויסע פער- לייכטערונג ביים פיהרען די האנדעלס-ביכער, אז אנשטאט עטליכע ביכער, זאל גענוג זיין איין בוך.

אדוו. ראזענטאל, דער יורי קאנסול פון פעראיין רעדט דאן ארום די יורידישע זייט פון דער נאוועלע, דערביי גיט ער פאר די פערזאמעלטע א גאנצע רייה אנווייזונגען און אויפקלערונגען פון יעדען פונקט בעזונדער.

א גרעסערע רעדע האלט דאן וויצע פרעזעס דעגענשטיין. ער שטעלט זיך אפ אויף די שיקאנעס ביי די קאנטראלעס פון די פינאנץ-קאנטראלערען. דער רעדנער פיהרט אויס, אז דער סיסטעם פון די קאנטראלעס מוז געענדערט ווערען.

ס'רעדען נאך די ה"ה: וויצע פרעזעס יאַ- שונסקי, אקאוויע, קרענניצער און אנדערע און צום סוף טראגט די פערזאמלונג ארויס אנ'אפעל צו דער פערוואלטונג פון צענטראלען סוחרים-פעראיין זי זאל פיהרען א קאמף איינגאנצען צו בעפרייען סוחרים פון אומזאץ-שטייער, ווייל דאס פיהר האנדעלס-ביכער, איז בכלל נישט קיין שום פער- לייכטערונג פאר דעם רואינירטען סוחרטום.

פון האנדעלס-געריכט

„יוליוש ראזנער, יורשים" נישט בעקומען קיין נאדזור — „לינדענפעלד און קרישעק" בעט א נאדזור

נעכטען האט די פירמע „לינדענפעלד און קרישעק" (פיעטריקאווער 104) זיך געווענדעט צום האנדעלס-געריכט מיט א ביטע וועגען א „נאדזור".

דער בילאנס אויפ'ן 1-טען דעצעמבער 1931 שליסט זיך מיט דער סומע 456.452.44 זל. קאפי- טאל – 202.000 זל.

* * *

דאס געריכט האט פערפעטוליכט אנ'או- פאדלאשטש דער פירמע „גוסטאוו פרייס". מעכא- נישע וועבעריי אין פאביאניץ (מאניושקי 64) דער טערמין פון ציטוו. פערעפענטליכען דעם אופאד- לאשטש איז בעשטימט געווארען אויפ'ן 7-טען דעצעמבער ד. י. דער געפאלענער איז געשטעלט געווארען אונטער פאליצייאישער אויפזיכט.

* * *

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, האט די פירמע „יוליוש ראזנער, שותפים" (פיעטריק. 98) זיך בעמיהט וועגען א „נאדזור".

עהערנעכטען, אויף דער זיצונג ווען ס'איז בעטראכט געווארען די ביטע, האבען עטליכע בעלי-חובות אריינגעטראגען א ביטע דער פירמע צו פערעפענטליכען אנ'אופאדלאשטש, פארווארפענ- דיג דער פירמע א גאנצע רייה אומפינקטליכקייטען.

דאס געריכט האט אי די ביטע וועגען א „נאדזור" אי די ביטע פון די בעלי-חובות וועגען פערעפענטליכען אנ'אופאדלאשטש אפגעווארפען.

פאר נישט ערפילען זיינע פליכטען

איז א פשאדאווניק פערמשפט געווארען אויף א חודש ארעסט

(א) נעכטען איז אין קרייז-געריכט פארגע- קומען דער פראצעס געגען דעם פאליציי-פשא- דאווניק, דעם 32-יעהריגען יוזעף מארינסקי, וועלכער איז בעשולדיגט געווארען אין נישט נענוג ענערגישען ערפילען זיינע פליכטען. דער פאליציי- פשאדאווניק איז בעשולדיגט געווארען אין אט וואס: דעם 27 סעפטעמבער 1930 האט ער זיך געווײלט אין רעסטאראן אויף זגערזשער 136. ביים צווייטען טישעל איז געזעסען סטעפאן מיקא- לײמשיק. אין א געוויסען מאמענט איז אין רעסטא- ראן אויסגעבראכען א מחלוקה, ס'איז געפאלען א שאס און מיקאליימשיק איז פערוואונדעט געווארען אין פוס. דער פשאדאווניק האט אויף דעם אלעם נישט רעאגירט, נאר איז ווייטער געזעסען און זיך געוויילט.

ערשט ווען ס'איז אנגעקומען א פאליציאנט פון גאס, איז די אוואנטורע ליקווידירט געווארען.

דאס געריכט האט איהם פערמשפט אויף א חודש ארעסט.

נאר 19 פראצעסען געגען דער פירמע „לעדער און היימאן"

(2) בשעתו איז די פירמע „לעדער און היי- מאן" ערקלערט געווארען באנקראט, און איהר פאב- ריק איז אבגעשטעלט געווארען.

די ארבייטער מאהנען זיך דעריבער בעצאלט פאר דער אורלויב-צייט און איבער'שעה'ן.

האט שוין איינמאל דאס געריכט ארויסגעגע- בען א פסק, אז די פירמע דארף בעצאהלען די גע- פאדערטע סומען צו 16 ארבייטער, און נעכטען האט דאס ארבייטס-געריכט ווידער ארויסגעטראגען אזא אורטייל בנוגע 19 ארבייטער.

ער ברענט פון... ליבע

(2) דעם 21-יעהריגער יוזעף אורבאנסקי פון דארף בודקא ראדאמסקער קרייז, האט זיך געשדכנט צו דער 19-יאהריגער זאפיא פורמאנטשיק, און אזוי-ווי איהר מוטער, די אלמנה קאשאזשינא, האט נישט געוואלט מסכים זיין אויפ'ן שידוך, האט דער אפגעשטויסענער חתן אונטערגעצונדען איהר דארפס- ווירטשאפט, וואס איז אינגאנצען פערברענט גע- ווארען.

אורבאנסקי, וועלכער איז ארעסטירט געווא- רען האט זיך מודה געווען אין זיין פערברעכען.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט בייַנאכט דיזשורירען: ה. דאנצער (זגערזשער 57) וו. גראשקאווסקי (11 ליסטאפאד 15) גארפיין (פילסודסקיעגא 54) סט. בארטאשעווי- סקי (פיעטרקאווער 164), ה. רעמבעלינסקי (אנ- דזשעיא 28) א. שימאנסקי (פשענדזעלניאנא 75).

ניי-יאהר-וואונשען

וועט אננעמען דער שטאט-פרעזידענט און דער שטאט-ראט-פרעזעס

(א) דעם 1 יאנואר, 12 אזייגער בייטאג וועט דער פרעזעס פון שטאט-ראט האלצגרעבער און דער פרעזידענט זשעמיענצקי אננעמען ניי-יאר- וואונשען.

רשימות פון די פאבאראווע פון 1911

(מ) פון 2-טען ביז'ן 15-טען יאנואר 1932, וועט אין לאקאל פון מיליטער-ביורא ביים מאגי- סטראט אויף זאוואדזקא 11 אויסגעלעגט ווערען צום איבערקוקען די ליסטעס פון די פאבאראווע פון 1911.

ווען אימיצער בעמערקט א פעהלער אין דער רשימה, דארף אויפ'ן ארט מאכען אנ'אויסבעסערונג בעווייזענדיג גלייכצייטיג די ענטשפרעכענדע דאקו- מענטען.

געקינדיגט די ארבייט 1800 ארבייטער

אין דער „שלעסער מאנופאקטור" אין אזארקאוו

(2) די שלעסער-מאנופאקטור" אין אזארקאוו האט מחמת איבערפראדוקציע און מאנגעל אין בע- שטעלונגען געקינדיגט 1800 ארבייטער.

וועגען ענין ווערט אינטערוועניערט.

פערזאמלונג פון פויזנער מערק-פאהרער

אונטערן פארזיץ פון פרעזעס מענדל מינץ איז פארגעקומען די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמ- לונג פון פויזנער מערק-פאהרער ביים צווייטען קליינהענדלער-פעראיין, אלטשטאט 10.

דער פרעזעס פון די פויזנער מערק-פאהרער, זיסמאן שפייזער גיט אב א טעטיגקייטס - בעריכט וועלכער איז אנגענומען געווארען. די וואהלען האבען געגעבען פאלגענדע רעזולטאט: עהרען-פרעזעס מענדל מינץ. פרעזעס זיסמאן שפייזער, וו.-פרעזעס הילל לענקאווסקי. סעקרעטאר משה זיידהאף. קא- סירער דוד האבערמאן. אברהם טארגאווניק, אורי יאקובאוויטש. יוסף מיצענמאכער, שמחה קירשבוים, ישראל עפשטיין. קאנדידאטען: אלתר גראסמאן, ירחמיאל עפשטיין, משה יודענהערץ. רעוו. קאמי- סיע: אליה ווינטער, משה וועלטצער, אברהם וואל- פאוויטש.

בוכהאלטער פון פאביאניצער עלעקטראווניע

איז פערמשפט געווארען אויף 8 חדשים טורמע פאר בעגיין מיסברויכען

וויטאלד קאספראוויטש איז געווען א לאנגע צייט בוכהאלטער אין דער פאביאניצער שטאטישער עלעקטראווניע.

מחמת דער דאזיגער קאספראוויטש האט זיך געלאזט וואוילגיין, און דאס איז פאר קיינעם קיין סוד נישט געווען, אז ער איז עס נישט ביכולת פאר זיין געלד, האט דער מאגיסטראט פעראָרדענט א ליסטראציע פון די ביכער.

בראש פון דער ליוסטראציע-קאמיסיע איז בעשטימט געווארען דער לאווניק פראנציש סימאנאווסקי

קאספראוויטש האט איהם אבער געמאכט א זא פינסטערע קבלת פנים פאר'ן וועלען קאנטרא- לירען די ביכער, אז – דער שטאט-פרעזידענט האט קאספראוויטש'ן אפגעזאגט פון פאסטען.

אויפ'ן צווייטען טאג נאכ'ן בעקומען די קינדיגונג, איז קאספראוויטש געקומען אין דער פאליציי, און געמאלדען, אז אין דער עלעקטראווניע קומען פאר מיסברויכען.

מחמת דער דאזיגער מעלדונג איז תיכף דורכגעפיהרט געווארען א קאנטראלע פון די ביכער און ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען: אז... קאספרא- וויטש האט פערשווענדעט 4,942 זלאטעס.

נעכטען איז ער געשטאנען פאר'ן געריכט און איז פערמשפט געווארען אויף 8 חדשים טורמע.

אייגענע בראנפען - מאנאפאלען

(א) די פאליציי ענטדעקט כסדר נייע געהיי- מע בראנפען-גאזשעלניעס. נעכטען האט די פאליציי ענטדעקט אין דארף אראטשעוו, שעראדזער קרייז, א גוט איינגעפיהרטע בראנפען-בראנערײ. דאס פאב- ריקעל האט געהערט צום פויער מאטשאשטשיק. דער פאבריקאנט איז ארעסטירט געווארען און די פערטיגע פראדוקציע האט מען קאנפיסקירט.

לאדזער יודישער קאמעראל-טעאטער
אלעע 1-טער מאי 2. דירעקציע: דוד צעלמייסטער.
גאסטשפילן פון לאדזער קאמעראל און קליינקונסט-טעאטער „ארט"
קינסטל. אנפ.: מ. בראדערזאן.
היינט, דאנערשטאג, דעם 31-טען דעצעמבער, ווידערהאלונג פון דער גרויסער פייערליכע פרעמיערע פון פראגראם XXIV א. נ.
מלאכים פון דער וועלט
אין 2 טיילן 14 בילדער
2 גרויסע סילוועסטער-פארשטעלונגען
ערשטע פארשטעלונג 9.30 אוונד; צווייטע פארשטעלונג 12 בייַנאכט
טעקסטען: מ. בראדערזאן, י. אבערזשאנעק, ש. א. לישעל. מוזיק: דוד בייגעלמאן, מאק-דאוועל און פאלקס-מאטיווען. דעקאראציעס און קאסטיומען: דינה מאטיס. רעזשי ש. דזשיגאן און י. שומאכער. בינע-אינספעקציע: מ. קאן.
עס בעטייליגען זיך (לויט א"ב): ש. גאלדשטיין, מרים דאלסקא, ש. דזשיגאן, שיינע מרים, צילי טטאל, מ. פעטערמאן, מ. פולאווער, מ. קאן, י. שומאכער, י. שיפער און א קינסטל. טאנץ-קווארטעט
די קאסע איז אפען פון 11–2 און פון 6 אוונט.

וועגען פאטענטע-הנחות

אין די לעצטע פאר וואכען ווערט אין דער פרעסע גע'רעשט וועגען א פארמערשט פריש ערשינענעם מיניסטעריאלען צירקולאר בנוגע פאטענטען הנחות.

אין פלוג דאכט זיך, אז דאס איז עפעס א שפאגעל נייער געזעץ, וועלכער וועט ברענגען מי יודע וואס פאר א ישועות ונחמות פאר די פערפיערטע סוחרים און הענדלער.

בעקענט מען זיך אבער נעהנטער מיט'ן דירמאנטען צירקולאר זעהט מען, אז דאס איז די זעלבע אינסטרוקציע, וועלכע ווערט יעהרליך צוגעשיקט צו די בעזונדערע אורזשענדעס און וועלכע דארף אייגענטליך בעטראכט ווערען פאר א מין אויספיהר-פארארדנונג צום אוסטאוו וועגען אינדוסטריע-שטייער.

מ'קאן שוין דעריבער מיט דער גאנצער זיכערקייט פעסטשטעלען, אז קיין גרויסע האפנונגען דארפען די פעראינטערעסירטע שטייער-צאהלער אויפ'ן דאזיגען צירקולאר נישט ארויפלייגען.

אונז גייט דא הויפטזעכליך אין די בעשטימונגען, ווען א דריטע קאטעגאריע בעזיצער וויל בעקומען די ערלויבניש אויסצוקויפען א פאטענט פון א נידעריגע קאטעגאריע און ווען א בעזיצער פון א 4-טע קאטעגאריע וויל גענצליך בעפרייט ווערען פון דער פליכט אויסצוקויפען א פאטענט.

וואס שייך דעם ערשטען פאל, דארף גלייך בעמערקט ווערען, אז בכדי צו בעקומען אזא ערלויבניש איז ווייניג אנצואווייזען אין דער דערלאנגטער בקשה, אז מ'האט אנ'אפגעשאצטען אבראט אין דער הויך פון 10 טויזענד זלאטעס, נאר מען מוז אויך צוגעבען, אז דאס בעטרעפענדע געוועלב געפינט זיך אין אנ'ארימען אדער שוואך-בעוואוינטען קווארטאל, אז ארום און ארום געפינט זיך פיל גרויסע געוועלבער און מ'האט אויסצושטיין א פערביסענע קאנקורענץ, אז מ'בעזיצט צו ביסלעך סחורה און דער אלגעמיינער ווערט פון די פערהאנענע סחורה איז א נישטיגע, אז די סחורה איז צובארנט און די קונים זענען צוליב ארבייטסלאזיגקייט אדער פערארימטקייט נישט ביכולת אפצוגעבען די חובות, אז מ'געניסט נישט פון קיין שום קרעדיט, אז מ'פערנעמט זיך מיט'ן געוועלב אויסשליסליך איינער אליין און אז מ'וועט זיין געצוואונגען אין געגענפאל גענצליך צו ליקווידירען די אונטערנעמונג.

פאלקאם בעפרייט צו ווערען פון אויסקויפען א פאטענט האבען שאנסען נאר צייטונגס-פערקויפער, טארג-שטייער און גאסען-הענדלער, אויב ס'האנדעלט זיך וועגען א מסחר מיט גראשענדיגע ארטיקלען און דאס קרעמעל בעטרעפט א נישטיגע סומע.

א—ד.

געגנבעט א רעוואלווער ביי דער פאליציי
און בעקומען 2 חדשים טורמע

(א) אלעקסאנדער נאוואקאווסקי האט אין יאהר 1929 געדינט אין דער פאליציי. ווען ער איז שפעטער איבערגעטראגען געווארען אין רעזערווע האט ער אויסגעניצט די געלעגענהייט און געגנבעט ביי דער פאליציי א רעוואלווער, וועלכען ער האט שפעטער פערקויפט אין געוועהר-לאגער פון נאזדראוויטש, זאוואדקע 1. דאס געלד האט ער צוגענומען פאר זיך.

די גנבה איז שפעטער בעמערקט געווארען און ער איז צוגעצויגען געווארען צו פעראנטווארטליכקייט. ער איז בעזייטיגט געווארען פון דער פאליציי און נעכטען איז פארגעקומען זיין פראצעס אין קרייז-געריכט.

ער איז פערמשפט געווארען אויף 2 חדשים טורמע.

א „מציאה" פאר 80 זלאטיס
וואס איז ווערט סך-הכל 4 זלאטים

(א) סטעפאניא שעראדזקא איז געקומען פון קוטנא צו איהרע קרובים, ארורכגעהענדיג דורך נאוואמיעיסקא האט זי פערהאלטען א פערשוין, וועלכער האט גערעדט צו איהר רוסיש און פארגעלעגט, אז זי זאל קויפען א פינגערל מיט א ברילאנט.

שעראדזקא האט אפגעשאצט דאס רינגעל אויף 500 זלאטעס, דער רוס האט אבער פערלאנגט נאר 100 זלאטיס מען איז מישוה געווארע אויף 80 זלאטים און דאס געשעפט איז געווען גע מאכט. ווען זי איז אהיימגעקומען האט זי זיך ערשט דערוואוסט, אז דאס רינגעל איז ווערט 3—4 זלאטים, די פאליציי זוכט דעם שווינדלער.

צושפאלטען מיט א האק דעם קאפ
צוליב אנ'אלטער שנאה

(א) אין דארף מיקאלאיעוו, לאסקער פאוויאט איז פארגעקומען א בלוטיגע אוואנטורע, וועלכע האט זיך פערענדיגט מיט שווערע פערוואונדען דעם 24-יאהריגען סטאניסלאוו גאנשאר. א געוויסער לודוויטשאק, וועלכער האט שוין לאנג געטראגען א שנאה אויף גאנשאר'ן איז נעכטען בעפאלען דעם לעצטען מיט א האק און איהם צושפאלטען דעם קאפ. דאן האט ער די האק בעהאלטען אין א סטאדאלע און איז אנטלאפען.

דעם גוסס'דיגען גאנשאר האט מען אפגעפיהרט אין שפיטאל. דעם מירדער האט מען ארעסטירט.

ר. איזראעל.

זאפערעלע

א סענסאציאנעל-ערער ראמאן פון דער לאדזשער ווירקליכקייט

59

ד״ר גאלד האט אריינגערופען דאס שטובען-מיידעל און זי געפרעגט:

— איהר האט מיר געזאגט, אז דער פאציענט גארדאן, פאר וועלכען איהר שרעקט זיך אזוי, איז נאכאמאל דא געווען ביי מיר, איהר געדענקט אפשר, עלזא, נאך וואס ער איז דאס צווייטע מאל אהער געקומען?

— דעמאלס ווען איהר דאקטאר זענט געווען אין זאקאפאנע איז ער געווען דא צוזאמען מיט א דאמע.

— אבער נאך וואס איז ער דא געווען

— דאס ווייס איך נישט, ווייל ער האט דאס נישט געזאגט, צופעליג קען איך די דאמע, מיט וועלכער ער איז דא געווען

— פון וואנען קענט איהר די דאמע, עלזא

— איך בין ביי איהר געווען אנגעשטעלט אין פערלויף פון צוויי וואכען.

— ווי הייסט זי?

— דאס איז די פרוי פון באנקיר ראזענטאל.

— מעהר, עלזא, ווייסט איהר גארנישט וועגען דעם הער גארדאן?

— ניין הער דאקטאר.

— איהר קענט געהען און איצט ווייסט דו דאסזעלבע וואס איך, האט דאקטאר גאלד גע-זאגט, ווענדענדיג זיך צו קאלינסקין

— אמת, דו ווייסט גארנישט און איך נאך ווע-ניגער, אבער ווי אזוי קומט דער דאזיגער פערשוין צו דער מאדאם ראזענטאל, אויב איך האב נישט קיין טעות געהט די דאזיגע מאדאם דאך אן ביי אונז אין שטאט אלס צוגעהעריגע צו דער גרעסטער אריסטאקראטיע.

— נו, ס'איז מעגליך, ס'וואונדעט זיך וואס איי-נער רופט אן אריסטאקראטיע

— איך האלט, אז דער יונגער באנקיר ראזענ-טאל איז אנ'אנשטענדיגער מאן און אנ'איידעלער אין פולען זין פון ווארט

— דאס איז אהן ספק אמת, אבער ווענען איהר רעדט מען אנדערש, אין די אריסטאקראטישע קריי-זען חבר'ט מען זיך נישט מיט איהר, ווייל מ'קען נישט איהר יחוס, דו ווייסט דאך געוויס, אז ראזענ-טאל האט מיט איהר חתונה געהאט אלס ארים מיי-דעל און ער האט אפילו נישט געפרעגט וועגען איהר אפשטאמונג?

— איך האב וועגען דעם עפעס געהערט. איך האב זיך אבער קיינמאל מיט קיין פליאטקעס נישט אינטערעסירט.

— אבער זאג מיר בערנארד וואס אינטערע-סירט דיך אזוי שטארק דער דאזיגער גארדאן.

— איך אינטערעסיר זיך מיט א געשיכטע, וועלכע שטעהט אין צוזאמענהאנג מיט לעאנען, דער דאזיגער גארדאן קומט מיר אויס פערדעכטיגט, איך האלט אז ער איז עפעס פערמישט אין א געשיכטע, אין וועלכער דרייהארן איז פערפלאנטערט.

— דו ביזט דאס זיכער דערגאנגען מיט דיין דעטעקטיוו-חוש, האט ד״ר גאלד געשמייכעלט, דו האסט שטענדיג ליב אויספארשונגען און האסט אין דער דאזיגער הינזיכט מאדנע איינפאלען.

— אפשר איז עס אזוי, אבער איך וועל שוין אנדערש נישט ווערען

— איבריגעס, האט גאלד ווייטער געזאגט, אויב דו פיהרסט ווידער עפעס א דעטעקטיוו געשיכטע, וויל איך דיר איבערגעבען, אז לעאן דרייהאר'ן איז היינט ביי מיר געווען.

— נישט מעגליך, איך האב איהם געזוכט ביי איהם אין שטוב און דער הויזוועכטער האט מיר געזאגט, אז ער איז בייטאכט נישט געווען אינ-דערהיים.

— יא ער איז געווען ביי מיר און טאקע זעהר פריה, ליידער קען איך דיר מעהר וועגען זיין וויזיט גארנישט זאגען, ווייל איך האב איהם צוגע-זאגט, אז איך וועל דאס האלטען בסוד.

— וועל איך מעהר נישט פרעגען, יעדענפאלס קען איך דיר נאר איינס זאגען, גאלד, מיט לעאנען קומען פאר עפעס געהיימניספולע זאכען, אלס פריינד איז אונזער פליכט דאס נאכצוקאנטראלירען און איהם בעצייטענס אפצוראטעווען.

— „זוך די פרוי"... האט ד״ר גאלד מיט אי-ראניע געזאגט

— וואס מיינסט דו דערמיט צו זאגען?

— אז אין אלץ איז שולדיג די פרוי, דאס איז מיין טיפסטע איבערצייגונג, איך האב געהערט, אז לעאן איז פערליבט אין א באנק-בעאמטער ביז איבער די אויערען.

— איך ווייס דערפון, אבער איך קען גראד דאס מיידעל, דאס איז א געהענדער מלאך, דאס איז אא ידעאל פון א מענשען, די גוטסקייט, די איי-דעלקייט אליין.

— יא, אלע זענען אזוי, ביז מ'האט נישט מיט זיי חתונה, דאן בעווייזען זיי ערשט די נעגעל

— דו האסט פאראורטיילען דאקטאר...

— ניין, איך בין זיכער, אז לעאנס געהיימניש-פולע אויפפיהרונג שטאמט פון זיין ליבע

— און איך האב אנ'אנדער מיינונג, האט בער-נארד געזאגט, געזעגענדיג זיך מיט ד״ר גאלד. די ידיעה וואס ער האט בעקומען, אז דער מענש מיט די שלאנגען-אויגען איז בעקאנט מיט דער פרוי פון באנקיר ראזענטאל איז פאר איהם געווען זעהר וויכטיג. דעם דאזיגען פאדעם האט ער בע-שלאסען נישט אפצולאזען, זיין געפיהל האט איהם געזאגט, אז דאס איז דער ריכטיגער וועג. ארויס-קומענדיג אויפ'ן גאס האט ער זיך אפגעשטעלט דער-רויף ווואהין ער זאל געהען, ער האט געהאט בעשלאסען צו מאכען צוויי וויזיטען איינעם ביי דער מאדאם ראזענטאל און דעם צווייטען ביי לעאנס געליבטע פערלעלע האלפערין.. ער האט אנגעהויבען צו געהען, און די געדאנקען האבען ביי איהם טיף געשטעקט די ספקותן, וועלכע ד״ר גאלד האט איהם איינגעווארפען.

— אפשר איז נישט ער דער שולדיגער? אפשר איז ער אומזיסט חושד ראפאל בראנד, ער האט דאך ווירקליך געקענט שטארבען צוליב א צופאל, זיין געמיט איז איהם געווארען שווער, דאס געפיהל, אז ער קען נישט דערגעהען דעם גאנצען אמת, איז פאר איהם געווען א גרויסע פלאג. מיט'ן טויט פון בראנד'ן האט ער געמיינט, אז ער וועט אלץ פערגע-סען, אז דער טרויעריגסטער עפיזאד אין זיין לע-בען האט זיך פערענדיגט, אז דאס טראגישסטע קא-פיטעל אין זיין אייגענער געשיכטע איז געשריבען געווארען ביז צום סוף.

און איצט?... איצט האט ער שוין אנגעהויבען צו האבען די ערנסטע ספקות וועגען דעם, צי איז דאס טאקע דער סוף, צי איז דאס נישט דער אנהויב ווייל וואלט בראנד געווען נישט שולדיג, איז דאך דער, אזוי טראכטענדיג איז קאלינסקי אנגעקומען זיין בשמה און האט נאך מעהר צעווייטאגט ווי פריי-צום הויז, וואו ס'האט געוואוינט פערעלע.

(פארטזעצונג קומט).

עמיגראציע פון לאדזער אין ארץ-ישראל

אין צוזאמענהאנג מיט דער אנוועזענהייט אין אונזער שטאט פון פארשטעהער פון דער א״י-דיגער פלאנטאציע-געזעלשאפט „יכין", ה' בית-הלוי, איז פארגעקומען אין לאקאל פון יודישען פרויען-גימנאזיע פיראמאוויטש 6 א גרעסערע בעראטונג, אין וועלכער ס'האבען זיך בעטייליגט פערזאנען פון מיטעלשטאנד און פון דער ארבייטענדער אינטעליגענץ. ה' בית-הלוי האט פארגעשטעלט דעם פלאן פון שאפען א זידלונג אויפ'ן באדען פון קרן-קימת אין וואדי-האווארעט, וואו יעדער זידלער וועט קאנען בעקומען פון קק״ל א שטח פון 25 דונאם און זיך דארט איינארדנען א פרדס אויף 10 דונאם, וואס וועט איהם שפעטער ערמעגליכען א עקזיסטענץ אין לאנד. די איינארדנונג פון די פרדסים איבערנעמט די געזעלשאפט „יכין" פאר א פרייז פון 600 פונט א פרדס. וואס דארף אויסגעצאלט ווערען אין פערלויף פון 5 יאהר.

נאך דעם רעפעראט פון ה' בית-הלוי איז פארגעקומען א ברייטע דיסקוסיע.

אויפ'ן פארשלאג פון דר. טארטאקאווער איז דערנאך איינשטימיג אנגענומען געווארען דער בעשלוס צו אקצעפטירען דעם פלאן און שאפען אין לאדז א גרופע פערזאנען, וואס וועלען זיך איינארדנען פרדסים אין א״י דורך דער פערמיטלונג פון „יכין".

—:[O]:—

צוליב א חלק אין הויז
זענען א מוטער און צוויי זיהן בעגאנגען א מארד

(2) אין דארף קודראוויצע לעם לאדז וואוינט די פויערטע מאריאנא ראפענגא מיט איהרע צוויי מינדעריעהריגע זיהן עדווארד (18 יאהר) און פעליקס (16 יאהר).

זיי וואוינען אין א הויז, וואס פיר-פינפטעל פון איהם געהערט צו דער ראפענגיכע. און איין פינפטעל - צו איהר ברודער וולאדיסלאוו זשעמבא

דעם 1 אקטאבער איז דער ראפענגא איינגעפאלען אפצוקויפען ביים ברודער זיין חלק הויז, אבער אזוי ווי יענער האט דערויף נישט ממכים געווען, איז צווישען זיי ענטשטאנען א קריגעריי, בעת וועלכער די מוטער מיט די צוויי זיהן האבען אזוי צוהורגט דעם „וואיישעק" (מיט אייזענס איבער'ן קאפ), אז נאך צוויי טעג איז ער געשטארבען.

נעכטען איז פארגעקומען דער פראצעס פון די מערדער, און דאס געריכט האט ארויסגעטראגען א פסק-דין, לויט וועלכען די מוטער איז פער'משפט געווארען אויף 2 יאהר און די זיהן צו יאהר טורמע

צוליב 2 וואלד-גנבים
האט א המון פויערים געוואלט לינטשען 2 וואלד-וועכטער

(2) אין די לובסטאווער וועלדער האט נעכטען פאסירט אזא זאך:

די צוויי וואלד-וועכטער פראנטשישעק וואזשניצקי און אנטאני וואוזשינאווסקי האבען געפאקט צוויי חברה לייט פראנצישעק סטאשיאק און יאן קשיאנזשינסקי, בעת זיי האבען געהאלטען אין גנב'ענען האלץ.

האבען די וועכטער פערהאלטען די גנבים, און געוואלט זיי אפפיהרען אין דער פאליציי.

די גיבים האבען זיך אבער אנגעהויבען צו שלאגען, אזוי אז די וועכטער האבען זיך געמוזט בענוצען מיט געוועהר. און סטאשיאק האט אזוי-ארום בעקומען א קויל אין פיס.

וועגען דעם ענין האבען זיך גלייך דערוואוסט די ארומיגע פויערים, וועלכע האבען זיך פע זאמעלט אין דער צאהל פון אנ'ערך 100 מאן און געוואלט לינטשען די וואלד-וועכטער.

די לעצטע אין אבער נעלונגען בעצייטענס צו אנטלויפען און די צעווילדעוועטע פויערים האבען געמוזט צוטריבען ווערען דורך אנ'אנגעקומענעם פאליציי-פאסטען.

ביני לביני האט דער המון דעמאלירט די „לעסניטשיבקע", צובראכען דארט כמעט אלץ, און איינ'ינע זאכען אויך, „ביי דער געלעגענהייט" צוגע'גנב'עט.

Prywatne POGOTOWIE LEKARSKIE
ZIELONA 6.
Telefon 12-333
tel. 12-333 tel. 12-333

ערטיילט דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אלע פלוצימדיגע פארפאלען צו יעדער צייט ביימאג און ביינאכט ווי אויך אין אלע אקושעריע און גינעקאלאגישע הילף.

אלע קלאנגען וועגן פונאנדערלאזן דעם שטאט-ראט

שטימען נישט מיט דער ווירקליכקייט

(א) פון גוט אינפארמירטע קוועלען דער-וויסען מיר זיך, אז די פראגע וועגן פונאנדער-לאזען דעם לאדזשער שטאט-ראט און מאכען נייע וואהלען אין פריהלינג, איז נישט גענומען געווא-רען אין בעטראכט דורך די מאסגעבענדע פאקטא-רען, ווייל דער סיים מוז אננעהמען די אזוי-גע-רופענע קליינעם זעלבסטפערוואלטונגס-נעזעץ, לויט וועלכען ס'וועלען פארקומען נייע וואהלען אין א גאנצע רייה שטעט, צווישען זיי אויך אין לאדז.

דערווייל האלט עס אבער נאך ווייט מיט דעם דאזיגען זעלבסטפערוואלטונגס-געזעץ, אזוי אז אלע קלאנגען וועגען נייע וואהלען אין לאדז זענען פריהצייטיג.

מ'זאגט צו הרים וגבעות

און דערנאך ראזט זיך אוים א בוידעם...

(2) אזוי איז עס אין דעם רוב פאלען, ווען די אגענטען פון זאסעקוראנץ-געזעלשאפטען זאגען צו די קליענטען אז ס'וועט זיי זיין לייכט ביים צאהלען די אסעקוראנץ-ראטעס וואס לייכטער קאן נישט זיין און דערנאך פאדערען די אסעקוראנץ-געזעלשאפ-טען, און טאקע דורכ'ן געריכט, אז די פערזיכערטע זאלען זיין פינקטליך אויף די האהר, און — דאס געריכט העלפט זיי צו.

לעצטענס האבען זיך אבער די געריכטען אנגע-הויבען צו פערקוקען אויף די אסעקוראנץ-ענינים אנדערש, און אזוי, למשל, איז נעכטען פארגעקומען אזא פראצעס:

די פערזיכערונגס - געזעלשאפט „פושעזאר-נאשטש" האט אנגעקלאגט א געוויסען הערש מאר-לינבסק יפון קאנסטאנטין דערפאר, וואס ער האט נישט צו דער צייט בעצאהלט די פערזיכערונגס-ראטע 1.044 זל. אין מזומן.

מאלינבסקי האט געטענהט אז דער אגענט האט איהם צוגעזאגט, ער זאל זיך אסעקורירען, צוזא-געגדיג אז ער וועט קאנען צאהלען די סקלאד-קעס אין ראטעס. א.א.וו.

דאס געריכט האט אפגעווארפען די אנקלא-גע פון „פושעזאר-נאשטש".

א סימן, אז נישט שטענדיג איז „פושעזאר-נאשטש" פושעזארנע...

געהיימנישפולער אנפאל אויף א 50-יאהריגער פרוי

(2) דאג לאגעווניצקא און זשאביע איז אומגע-ריכט בעפאלען געווארען די פופציג-יאהריגע פ"וי אננא טשעלא"י (פון לאגעווניצקא 79).

דער אנפאלער האט זי בעגאסען מיט עפעס א געפעהר"ליך-בייסענדער פליסיגקייט. און איז עגט-לאפען.

פאגאטאוויע האט די שווער-אפגעברענטע פרוי ערטיילט ערשטע הילף.

די סיבה פונ'ם אנפאל איז דערווייל נישט צו ערקלערען, ווייל די פערוואונדעטע זאגט, אז זי האט נישט קיין שום שונאים, און איהר עלטער זאגט אויך עדות, אז דער ענין קאן נישט האבען קיין אזוי-געררו-פענעם „ראמאנטישען הינטער-גרונט"...

מאז און ווייב, אלס מערדער

זעכטן איז פארגעקומען זייער פראצעס

(2) דעם 12 אקטאבער ה. י. איז פארגעקו-מען א סעודה'לע ביי א געוויסען יאן אסמאלסקי (לו מאמירסקא 69).

די געסט האבען זיך ביי דער געלעגענהייט גוט אנגעטרונקען און אין א געוויסען מאמענט איז ענטשטאנען א געשלעג, בעת וועלכ"ע איין אורח יוזעף שליווינסקי (29 יאהר אלט) פון מארישינסקע 31 האט מיט א קיך-מעסער דערשטאכען א צוויי-טען נאמט סטאניסלאוו כמיעלעצקי.

צוגעהאלפען שליווינסקי'ן אין זיין „שטיקעל ארבייט" האט זיין ווייב, יאנינא.

די ביידע זענען נעכטען געשטאנען פאר'ן קרייז-געריכט.

יוזעף שליווינסקי האט בעקומען א פסק — 2 יאהר שווערע טורמע, און זיין פרוי איז בעפרייט געווארען!

אומגליקספאל ביי דער ארבייט

(2) אברהם שלימער פון לוטאמירסקא 36 איז פערוואונדעט געווארען ביי דער ארבייט. ער האט זיך צוקאליעטשעט דעם גאנצען קערפער און זיך צובראכען א ריפ.

פאגאטאוויע האט איהם אפגעפיהרט אין שפי-טאל.

יובילי-פייערונג פון קרן-קימת לישראל

דאס נאציאנאלע יודענטום פייערט איצט א ו-מעטום דעם יו"ט פון „חבת-ציון". עס ווערט נעמליך 50 יאהר זייט עס זענען געגרינדעט געווא ען די ערשטע חובבי ציון און „בילו" גרופען. דער אנ-הויב פון דער א. ב פאלעסטינא - בעוועגונג איז שפעטער פערוואנדעלט געווארען אין דער ציוני-סטישער בעוועגונג. גלייכצייטיג פאלט אויך אויס דער יובילי פון קרן קימת וועלכער פייערט איצט זיי 30 יעהריגען עקזיסטענץ: מיט 30 יאהר צוריק (26 — 20 דעצעמבער 1901) איז אויף דעם 5-טען ציוניסטישען קאנגרעס אין באזעל פראקלא-מירט געווארען די גרינדונג פון דעם יודישען נא-ציאנאל פאנד (קרן-קימת לישראל).

אויך אין לאדז ווערען געמאכט הכנות צו די דאזיגע פייערונגען, וועלכע וועלען זיך אנהוי-בען מיט אנ'אקאדעמיע אין פילהארמאניע זאל. די אקאדעמיע וואס ווערט איינגעארדענט דורך דעם קרן-קימת, וועט פארקומען מיטוואך, דעם 6 יאנואר.

דער פרעהליכסטער סילוועסטער אין לאדז

אין די שעהן דעקארירטע זאלען פון „פילהאר-מאניע", וועט היינט ביינאכט דאס גאנצע עלעגאנטע לאדז בעגריסען דעם אנקומענדען ניי-יאהר אויף דעם סילוועסטער-מאסקאראד א.ג. „אלעס פאר אוד-דראווויסקא".

די בעלער פון „אוזדראווויסקא" האבען שוין זייער טראדיציע. אויך היי-יאהר נישט קוקענדיג אויפ'ן קריזיס און סטאגנאציע וועט די סילוועסטער רעדיוטע פון „אוזדראוויסקא" זיין דער פרעהליכסטער באל וואס וועט זיין א באכט פון הומאר און קאלא-סאלע אטראקציעס.

די הויפט-אטראקציע וועט זיין דער שעהן-איינגעארדענטער באר, וואו ביי קליינע אויסגאבען וועט יעדער לאדזער און לאדזערין קענען פערברענ-גען פרעהליך די סילוועסטער-נאכט. אלזא היינט טרעפט זיך דאס גאנצע לאדז אויף דער פרעהליכס-טער קארנאוואל-פערווילונג אין פילהארמאניע לטו-בת „אוזדראוויסקא"-.

רעפעראט פון ד"ר ז. שמעטערלינג

מאנטאג, דעם 4 יאנואר קומט פא"ר א רע-פעראט פון געוועזענעם דירעקטאר פון העברעי-אישען לעהרער-סעמינאריום אין ווילנא מיטגליד פון צ. ק. פון „תרבות" אין פוילען ד"ר ז. שמע-טערלינג, א. ד. ט. „דער קאמף ארום א וועלט אנשויאונג"

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע"

דירעקציע: ד. צעלמייסטער און א. בעזמאן.

2 געזעגענונגס-פארשטעלונגען פון דער

XVI יאר **ווילנער טרופע** פירונג: מ. מזאה.

שבת, דעם 2-טן יאנואר 1932, 12 פארמיטאג

„די ברויטמיל" (דער טויבער) — פון — דוד בערגעלסאן.

זונטאג, דעם 3-טן יאניאר 1932, 4 נאכמיטאג

„200.000" פון שלום עליכם.

רעזשי: יעקב ראטבוים.

דעקאראציעס: אנדזשיי פראנאשקא.

מוזיק: העניך קאן.

טעקסטן צו די לידער אין „200.000" — משה בראדערזאן.

שפילן: מרים ארלעסקא, אסתר גאלדענבערג, יוסף דגים, שמחה וויינשטאק, פרידע וויטאלינע, י. ווירעצקי, מיכאל כ"ץ, שמאל לאנדוי, י. לעווענשטיין, נחום מעלניק, רבקה נערה, משה פאטאשינסקי. יחיאל ראקאווער. דבורה ראזענבלום.

אלע בילעטען אין פארטער צו 1 זל., גאלעריע 50 גר.

די וואך פון יודישע אקא-דעמיקער אין פוילען

אין דער צייט פון 1 ביז'ן 7 קומט פאר אין גאנץ פוילען „די וואך פון יודישען אקאדעמיקער" אונטער דעם פראטעקטאראט פון זייערע מאגניפי-צענצען די רעקטארען פון די פוילישע אוניווערזי-טעטען. דער ציל פון דער אקציע איז די פערשטארקונג פון הכנסות פון דער יוד. זעלבסטהילפס-פעראיי-נען. א דאנק דער בעמיהונג פון לאדזער קאמיטעט קומט פאר דינסטאג דעם 5-טען יאנואר 1932 א אקאדעמיש. רעפרעזענטאציע-באל. די גאנצע הכנסה פון באל געהט לטובת סטיפענדיען פאר יודישע אקאדעמיקער.

די „ווילנער טרופע"

(אנפ. מ. מזאה)

נאך א קורצער הפסקה וואס איז ענטשטאנען מחמת דעם פערבאט צו אריינפאהרען קיין לעט-לאנד אויף גאסטשפיל אין ריגער יודישען מיעוטים טעאטער, האט זיך די טרופע איבערקאנסטרואירט און פאהרט ארוים דערווייל אין א נייער פארמאציע אויף א טורנעע אין לאנד.

ערב ארויספאהר גיט די טרופע היינטיגען שבת פריה און זונטאג בייטאג צוויי געזעגענונגס-פארשטע-לונגען אין פילהארמאניע פון דעם בעסטען פון איהר רעפערטואר.

שבת ווערט געשפילט דוד בערגעלסאנס „די ברויט-מיל" (טויבער), זונטאג שלום עליכם'ס 200.000

די פרייזען זענען זעהר צוטריטליכע. אלע פארטער-בילעטען 1 זל. גאלעריע 50 גר.

א ליטעראריש קינסטלערישער פאמיליע-אוונט

מיט דער בעטיילינונג פון לאדזער טאלאנטירטען שריפטשטעלער ש. בערלינסקי

אין זאל פון צענטראלען האנדווערקער-פער-באנד. פאלודניאווא 4, קומט פאר פרייטאג דעם 8. יאנואר א ליטעראריש-קינסטלערישער פאמיליען-אוונט.

דער שריפטשטעלער ש. בערלינסקי וועט רעציטירען פון זיינע נאך נישט געדרוקטע שאפונ-גען. עס נעמט אויך אנטייל מיטגלידער פון דער „לאדזער יודישע טעאטער-סטודיע" מיט איינאקטערס דעקלאמאציעס און מאנאלאגן.

היינטיגער סילוועסטער-באל לטובת די מעדעם-שולען

היינט אוונט קומט פאר אנ'אינטערעסאנטער סילוועסטער-אוונט אין „ווינער"-זאל פאמארסקא 43 צו דעם סילוועסטער-אוונט איז צוגעגרייט געווא-רען אנ'ערשטקלאסיגער דזשאז-ארקעסטער, א רייכער בופעט צו ביליגע פרייזען. געוויסען און סיורפריזען און נאך פערשידענע אריגינעלע אטראקציעס.

דער עיקר פון דעם לעבעדיגען סילוועסטער-באל בעשטעהט אבער אין דעם, וואס די גאנצע הכנסה איז בעשטימט פאר די שולען און קינדער היימען א. נ. פון וול. מעדעם. ס'איז דעריבער צו ערווארטען, אז דער אוונט וועט אראפ מיט דעם געהעריגען ערפאלג.

ראדיא-פראגראם

דאנערשטאג, דעם 31 דעצעמבער

11.58 צייטסיגנאל. 12,10 גראמאפאן, 12,35 שול-פריהמארגען, 3,50 פראגראם פאר קינדער, 4,20 לעקציע פראנצויזיש, 4,40 גראמאפאן, 5.10 פארלעזונג, 5,35 סאליסטען-קאנצערט, 5,50 פער-שידענעס. 7,15 קאמוניקאט פון לאדזער האנדעלס-קאמער, 7,30 רעפערטואר, 7,45 ראדיא-פרעסע, 8,00 פעליעטאן, 8,15 לייכטע מוזיק, 9,25 פון ווארשא, 10,15 קאמוניקאטען, 10,30 סילוועסטער-אודיציע, 11,00 לייכטע און טאנץ-מוזיק, 11,30 פארטראג, 12,05 פון ווארשא, 1,00 טאנץ-מוזיק.

אויטאגענישע שווייסונגען

מעטאל-בעארבייטונגען

שלאסעריי-ארבייטען

מאשינען-טיילען

פיהרט אוים ביליג

J. REDER, Łódź

קאנסטאנטינער 11/13

(רוג זאכאדניא)

געדענקט, יודען!

אז איהר דארפט פריהער נישט אונטערנעהמען קיין שום שריט אין אייער רעכטליכען ענין, כל זמן איה"ר האט זיך נישט פערשטענדיגט מיט'ן רעכטס-פובליציסט י. אינפעלד. לאדז. פיעטריק. 31

אויפנאהמס-שעה'ן טעגליך פון 4—8 אוו.

שריפטליכע אנפראגען קאן מען אדרעסירען, לאדז. פאסט-קעסטעל 362

די ביליגסטע קוועלע פון

נייעסטער קאסמעטיק

איז נור ביי

D. MARKUS

פעטריקאווער 59. טעל. 128-02.

היינט פרעכטיגע פרעמיערע!

קלאנג-מייסטער-ווערק פון דער רעזשי פון ERNEST LUBICZ אונטער'ן נאמען:

„דער פרעהליכער פארוטשניק"

MAURICE CHEVALIER, CLAUDETTE COLBERT :אין די הויפט-ראלען

מוזיק און טעקסטן פון די לידלעך פון Oskar Strauss אויסער'ן פראגראם: קלאנג-צוגאבע און לאנד-אקטואליטעטען. אנהויב 4.30 נאכמ., שבת און זונטאג—1 בייטאג.

קלאנג-קינא-טעאטער

APOLLO

היינט גרויסע פרעמיערע!!!

פרעכטיג מייסטער-ווערק פון היי-יעהריגער פראדוקציע

רעזשי: RENE CLAIR

שעפער פון פילם „אונטער די דעכער פון פאריז" א.ג.

„מיליאן"

ANNABELLA, RENE LEPETRITZ, LUIS ALBERT :אין די הויפטראלן

אנהייב 4 נאכמיטאג, שבת און זונטאג—12 א זייגער בייטאג

ווער וויל אנגענעהם פערברענגען די סילוועסטער-נאכט

זאָל קומען אין קאַבאַרעט MOULIN ROUGE וואו מ'האָט פאַרגעבורייט פאַר איהרע ליבע געסט א חוץ דעם געוועהנל. פראָגראַם א רייהע ווערשטהלאסיגע אטראקציעס און א סך אנגענעהמע איבעראשונגען. פערגרעסערטער אָרקעסטער. פערוויילונג ביז'ן ווייסען טאג אריין. סוועריט געבעטען צו בעשטעלען די קליינע צאָהל איבערגעבליבענע טישלעך. פון 1-טען יאנואר – גרויסער קלו-פראגראם נייע איילענדישע און אויסלענדישע אַרטיסטישע קרעפטען.

טעל. 111-04

„MOULIN ROUGE"
UL. MONIUSZKI 1.

זיכערע הילף און א רפואה

אהז א אפעראציע, אן בלוט, אהז א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאַליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאָפּ, אָדער אזוי ווי א וואסער-פאס און עס פאלט אריין אין דעם פוס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל גוטענע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראָפעסאָרען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דיימישן פראָפעסאָר

דאָקטאָר בראכבערעכונג בעזאָמטונט זיכער דעם שמערצען און נעפעהרליכסטען ברוך, אויך פאר הויקערס לייטונגען מיט הייל-גארסעטען און אפאראטען פאר פערקרומטע פוס און פלאַטפוס ספעציעלע אײנלאגען אין די שיך. מינסטליכע מענער פיס און הענד, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפפאנגס פון 9 ביז 1 ביטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אומ-בעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזי-טעטס-פראָפעסאָרען: פראָפ. ד"ר בארנטש, פראָפ. דר. י. מאן רישלער, פראָפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

א דאנק דעם גרויסען ספעציאליסט דעם ה' דיר. י. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואָלטשאנסקא 10 (פראנט, פארטער) בין איך בע-פרייט געוואָרען פון א שווערער אפעראציע, וואס האט מיך געדראָהט צוליב דער בויך-קראנקהייט. אין די קריטישסטע טעג האט ה' דיר. י. ראפאפארט נישט געשוינט קיין מיה און האט נישט גערוהט, ביז מיין געזונד-צושטאנד איז געוואָרען בעפרידיגענד און פאר אזא אויפמערקזאם און אויסקורירען מיך פון אזא געפעהרליכער בויך-קראנקהייט דריק איך אויס מיין עפענטליכען דאנקבארקייט. לייזער מאביאש, לאדז, נאווטאמיעסקא 7, 3. שט.

Dr. med.
Haltrecht

ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנקה.,
נעהמט אן פון 8—9.30 פריה פון 1—2 נאָכמיטאג און פון 6 ביז 9 אווענד.
זונטאג פון 9 ביז 1 בײטאג.
פיעטריקאווער 10
טעל. 245-21.
פאר אונבעמיטעלטע לאטשניצע פרייזען.

דערמיט מאך איך בעקאנט, אז היינט ערעפען איך א מאָדערן-איינגעאָר-דנעטען רעסטאראן א. נ.

„EUROPA"

לאדז, 6-טער שערפיעז 2, טעל. 46=241.

גלייכצייטיג האָב איך דעם כבוד די געעהרטע געסט איינצולאדען אויף דעם היינטיגען

פרעהליכען סילוועסטער-אווענד

רייך פערזעהענער בופעט. אלע ארט געטראַנקען, זאַווי ווארעמע און קאלטע שפייזען.
האכאכטונגספול
WŁADYSŁAW BANDACHOWICZ.

יעדער איינציגער

מעבעל

האט זיך איבערצייגט, אז פאר דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גאַרדעראָבען או"וו צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 00=191.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

קלאנג-קינא-טעאטער

ZACHETA

26 זגערזשער 26

היינט און פאלגענדע טעג!
גרויסער פראָגראם:

„די ליבע אין דער מדבר"

אויפ'ן גרונד פון שמאַכטענדען קאמף פון א ווייסען און אנ'אראבישען שייך איבער דער שעני-סטער מזרח-פרוי. אין די הויפט-ראָלען:
Noah BEERY, Dlive BORDEN, Hugh TREVOR
נעכסטער פראָגראם: „נאך סיביר".

דער זאל איז גוט בעהייצט.
אנהויב אין געוו. טעג 4 נאָכמ. שבת, זונטאג 12 בייטאג.

„SANATO"

כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט

אגראדאווא 10, טעל. 57-213

1-טע און 2-טע קלאס

גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג

ד"ר מעד. ש. איינער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד רייכלער-סוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער

פרייז פון א געבורט
אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פאלאכוו
כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. ם. קאנטאר

מעבעל

א איבעראשונג פאר די אלע, וואס ווילען קויפען מעבעל!

מיר בעווייזען אויף לאגער אלע סאָרט מעבעל פון די בעסטע אויסל. מאטעריאלען. די פרייזן זענען רעדוצירט מיט 50%

א קאמפלעט שלאף-צימער צום פרייז פון **1050** זל.
" " שפייז-צימער " " **1250** "
" " גאבינעט " " **850** "

ווי אויך איינצעלנע מעבעל-שטיקער, בילדער און איבעראל
„סטיל", נארוטאוויטשא 4 טעל. 190-26.
קומט און איבערצייגט אייך! איז צו בע-קומען און

אנ'ארט צו שלאפען

פאר 2 אנשטענדיגע יונגעלייט, איז אפצוגעבען.
פיעטריקאווער 33,
אין 2-טען הויף, פארטער

DR. MED. J. LUBICZ

כירורג-ארטאפעד

פאלודניאווא 9, טעל. 17=183

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער איינגענע פראצעדוריע פון זעמאליכע ארטאפעדישע שפראטען ווי: וואקלערקעס אויף פלאטפוס, קינסטליכע הענד און פיס, גארסעטען א. ז. וו.

נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאָכמיטאג.

צו די ה"ה גנבים!

נעכטען אין דערפריה האט מען פון מיין וואוינונג זאכאדניא 21 ארויסגע'גנב'עט א פעלץ און בין גרייט צו געבען א גרעסערע בעלוינונג, ווי מ'וועט פאר דעם פעלץ בעקומען. — דיסקרעציע געזיכערט. איך בעט מיר צו וויסען געבען דורך פאסט אדער מיט א געלעגענהייט, וואו איך זאל קומען אונטערהאנדלען.
7717 ב. טענענבוים, זאכאדניא 21.

קליינע פאדאטקעס!!!

וועלען צאהלען פון ניי-יאהר אז סוחרים וועלכע וועלען פירען האנדעלס-ביכער! איך פיהר שוין פיל יאהר ביי איניגע פירמעס האנדעלס-ביכער, וועלכע ווערען קאנטראלירט און שטענדיג פון סקארב אנערקענט: און די פירמעס צאהלען פאדאטקעס נאר לויט די ביכער. איבערדעם דארפען סוחרים, וועלכע ווילען פון ניי-יאהר איינפיהרען ביכער זיך ווענדען צו מיר.

מיט אכטונג **ג. גרינבוים**
קאנסטאנטינער 46
לינקע אפיצינע 1-טער שטאָק

---

44 | וויכטיג פאר מחותנים! | 44

קויפט נישט קיין **מעבעל** בעפאר איהר איבערצייגט אייך נישט אין מיין מעבעל-געשעפט

Ch. ŁAZNIK

44 גדאנסקא (דלוגא) 44
טעל. 56-162.

נאר ביי מיר קענט איהר בעקומען פערש. מעבעל שעהן, גוט און ביליג.
בעם.: כקויף אויך גענוצטע מעבעל. דיוואנעס א. ז. וו.
44 קומט און איבערצייגט אייך! 44

Dr. A. SZMIRGELD

ספעציאליסט פון נערווענקראנקהייטען
שפראַכשטערונגען, (שטאמלען און אנדערע)
היילונג פון שוואך-ענטוויקעלטע און שווער-ערציהבארע קינדער

ul. SRODMIEJSKA Nr. 27
טעלעפאן 151-89 פון 5 ביז 7

Lekarz-Dentysta

JAKÓB KARMAZYN

2 פאלודניאווא 2
נעהמט אן פון 10–1 בייטאג און פון 3–7 אווענד.
ספעציאליטעט ווייסע קינסטליכע צייהן אהן גימען.

פערשריליבט אייער קינד וואס לערנט אין א פוילישער **שולע** אין דעם איינציגען מוסטערהאפטען רעליגיעזען **בית ספר** פאר קינדער, וואס לערנען אין פוילישע שולען

„תורה-ודת"

פל. וואלנאשטשי 6 (נייע שטאָט)
פאר קינדער פון 5—14 יאָהר.

דאָס לעהר-פראָגראם פון תורה ודת" נעמט ארום א קורס פון אלערליי למודי קודש (עברי, חומש, רש"י, נ"ך, דינים, משניות, גמרא), העברעאישע שפראך, יודישע געשיכטע א.ז.וו. און אלעס וואס א יודיש קינד דארף צו וויסען, דאָס לעהר-פערואנאל בעשטעהט פון די בעסטע פעדאגאגישע קרעפטען.

צוליב'ן קריזיס — הנחה-פרייזען.

קינדער פון 4–8 יאָהר ווערען אהיימגעפיהרט דורך א ספעציעלען מענש.

קליינע אנאנסען

1 זלאטי
פאר א אנאנס ביז 15 ווערטער

לאָקאלען

א לאָקאל בעשטעהענד פון 2 זאלער אין נעבענצימערן, געאייגענט פאר פעראיינען אָדער באנק-אינסטיטוציעס, פאר זאפארט צו פערמיטען. צו ערפאהרען ביים ווירט פאלודניאווא גאס 36, טעלעפאן 47-146. 7113

פערשידענעס

ס'איז פערלוירען געוואָרען א קוויט פון באנק קופיעצקא-קרעדיטאווי פון נומ' 149-558 077-558, 558. דער קוויט ווערט ערקלערט פאר אונגילטיג.

ס'ווערט געזוכט פון זאפארט א קוואליפי-צירטע שטיקערין. צו מעלדען ביי וואיאקאווסקי, זאוואדזקא 36. 7721

Dr. med.

H. LUBICZ

ספעציאליסט פאר הויט-, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43) טעל. 32-141
עמפפאנגס-שעה'ן 8 – 10, 12 – 2 און 5 – 8, זונטאג און יו"ט 9–1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע

אנדזשעיא 5, טעל. 40-159

נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארם.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 4, טעל. 90=216

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע. אלע ארט אנאליזען, עלקטראָטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8–2 און פון 5–9 אווענד.
בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערווען-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט לאסמעטיק.
-- טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. --
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
– בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען –

וויזיט 3 זל.

Dr. **Z. Rakowski**

ספעציאליסט פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקהייטען

11-טען ליסטאפאד 9
קאנסטאנטינער טעלעפאן 8-127
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעמשניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11 און פון 2 – 3

Dr. med. **REICHER**

פאלודניאווא 28, טעל. 20193

ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג
נעהמט אן פון 8 — 11 פריה און פון 5 — 8 אווענד.
זונטאג און יום-טובים פון 9 - 1 בײטאג.

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז – 5 זל. א חודש מיט צושטעלען א היים אויף דער פראווינץ 6 – זל. א חודש אין אויסלאנד – 8 זל.
פאר'ן איינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז עפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. טריימאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 " " " 60— " " 4 "
נאָכ'ן טעקסט—12 " " " 18— " " 8 "
פאר א מילימעטער-שורה: אימער דער שפאלט 50 פראָצ. טייערער. אויסל. 100 פראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א װארט